

SZÉCHENYI

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

KÖRNYEZETI ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁGI OPERATÍV PROGRAM

PROJEKT MEGALAPOZÓ TANULMÁNY

KEHOP-1.2.1.

„Otthon, város, Ferencváros – közös klímastratégia tervezés”

Tartalom

1. A támogatást igénylő projektgazda bemutatása	3
2. A háttér bemutatása és a fejlesztési szükséglet szakpolitikai megalapozása (helyzetelemzés)	4
3. A projekt céljainak meghatározása	4
4. A projekt előkészítettségének bemutatása	4
5. A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei), költségvetése és ütemezése	4
6. Monitoring mutatók (eredmény és output indikátorok)	8
7. Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülése a projektgazda szervezetére és a projektekre	8
8. Kockázatkezelés	9
9. Fenntartás	9
10. Kötelezően csatolandó mellékletek	10

1. A támogatást igénylő projektgazda bemutatása

A felsorolt szakemberek részletes **szakmai önéletrajzát a PMT mellékleteként** csatoltuk.

A felsorolt, megvalósított környezeti szemléletformálási **projektek** tartalmának és eredményeinek **rövid bemutatását a PMT mellékleteként** csatoltuk.

Támogatást igénylő / Konzorciumvezető:	
Neve:	Budapest Főváros IX. kerület, Ferencváros Önkormányzata
Lezárt gazdasági évek száma:	28 év
Környezet- / klímatudatossági területen igazolható szakmai tapasztalattal rendelkező szakember(ek) neve és szakmai tapasztalata (évek száma):	● név: - szervezet: - munkakör: - ● név: - ● szervezet: - munkakör: -
Szakmai megvalósítóként az alábbi, az Európai Unió által támogatott környezeti szemléletformálási témájú projekt(ek) megvalósításában vett részt:	● azonosító szám: - ● cím: - ● azonosító szám: - cím: -

Konzorciumi tag:	
Neve:	Magyar Környezeti Nevelési Egyesület
Lezárt gazdasági évek száma:	25 év
Környezet- / klímatudatossági területen igazolható szakmai tapasztalattal rendelkező szakember(ek) neve és szakmai tapasztalata (évek száma):	● név: Bátyi-Földesi Dóra szervezet: HuMuSz, MKNE, Geometrin Kft. munkakör: szemléletformálási programvezető, projektvezető, szakmai vezető (84 hó) ● név: Könczey Réka szervezet: KönKomP, FI, MKNE, VM, EKE OFI, NKE

	<p>munkakör: Zöld Forrás programkoordinátor, szakmai vezető, programvezető, UMFT és NFH fenntarthatósági tanácsadó, társadalmi kapcsolatok referens, egyetemi oktató, tréner, kutató-elemző (180 hó)</p> <ul style="list-style-type: none"> • név: Saly Erika szervezet: Ványai Ambrus Általános Iskola, MKNE, EKE OFI <p>munkakör: pedagógus, környezeti nevelő, MKNE elnöke, szakmai vezető, pedagógiai fejlesztő, ökoiskola témavezető, tréner, képzésfejlesztő, -szervező (360 hó)</p>
<p>Szakmai megvalósítóként az alábbi, az Európai Unió által támogatott környezeti szemléletformálási témájú projekt(ek) megvalósításában vett részt:</p>	<ul style="list-style-type: none"> • azonosító szám: (L00142) 518596-LLP-1-211-UK-COMENIUS-CNW cím: Real World Learning Network (Valós Környezeti Tanulás Hálózat) • azonosító szám: 142340-LLP-1-2008-1-HU-COMENIUS- CMP <p>cím: Biodiversity education and awareness to grow a living environment – Beagle</p>

A projektgazda bemutatása a fejlesztés szempontjából:

A Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS) elkészítését az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény írja elő. A nemzetközi kötelezettségvállalásokkal összhangban, első alkalommal a 2008–2025 időszakra kell kidolgozni az éghajlatváltozási stratégiát. A kormány 2009. február 13-i ülésén elfogadta a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiát (NÉS). Rendelet született az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos nemzeti jelentéstételről (528/2013. (XII. 30.) Korm. rendelet), valamint határozat a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégiáról (29/2008. (III. 20.) OGY határozat).

Projektgazda

A Hivatal a polgármester irányításával, a jegyző vezetésével egységes szervezetként működik, ennek keretében ellátja:

- az önkormányzati döntések előkészítését, és azok végrehajtását;
- a Képviselő-testület és szervei (a polgármester, a bizottságok, eseti bizottság, a településrészi önkormányzat /továbbiakban: részönkormányzat/), működésével kapcsolatos feladatokat;
- a jogszabályokban a Képviselő-testület, a polgármester, a jegyző részére előírt közigazgatási- ügyek döntésre való előkészítését és végrehajtását.

A polgármester a Képviselő-testület döntései szerint, valamint saját önkormányzati és közigazgatási feladat- és hatáskörébe tartozó ügyekben irányítja a Hivatalt. A jegyző javaslatainak figyelembevételével meghatározza a Hivatal feladatait az Önkormányzat munkájának szervezésében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában.

A polgármester irányítási feladatait – saját rendelkezése alapján – az alpolgármesterekkel megosztva látja el.

A jegyző vezeti a Hivatalt, megszervezi annak munkáját.

Hivatal feladatát és hatáskörét a jegyző közvetlen vezetése alá tartozó szervezeti egységek, ún. Irodák útján látja el, melyek csoportokra tagozódnak.

Kedvezményezett ÁFA levonására nem jogosult, a 2007. évi CXXVII. törvény VII. fejezete alapján.

Konzorciumi partner: Magyar Környezeti Nevelési Egyesület

Az Egyesület *célja* a környezeti nevelés fejlesztése, a fenntarthatóságért folyó tanulás támogatása, valamint a környezeti neveléssel foglalkozók munkájának segítése és érdekeinek képviselete.

Az Egyesület – az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (továbbiakban: Civil törvény) 32. § (1) bekezdés a) pontja szerint közhasznú szervezetként – közhasznú tevékenységet folytat, mely tevékenységével olyan közfeladatokat lát el, amelyről jogszabály rendelkezése szerint állami szervnek vagy a helyi önkormányzatnak kell gondoskodnia.

Az Egyesület Tagsága

Az Egyesületnek rendes, tiszteletbeli és pártoló tagjai lehetnek. A szervezet a tagsága széles körű szakértelemmel rendelkezik a fenntarthatóságra nevelés minden szintjén (az óvodától a felsőoktatásig) és területén (a vallási környezeti neveléstől a fenntartható fogyasztáson át a közösségfejlesztésig). Ezt a szakmai háttérrel és tagjaink önkéntes munkájának hozzáadott értékét tekintjük az Egyesület legfőbb erősségének. Az Egyesület 25 éves folyamatos működése garancia a jövőbeli programok megvalósítására.

Az Egyesület képviselete

Hatóságok és harmadik személy előtt az Egyesület elnöke önállóan – de meghatalmazásával az Elnökség tagjai is – képviselhetik az Egyesületet.

Az Egyesület szervezete

Az Egyesület vezető testületei: a Közgyűlés, az Elnökség, a Felügyelő Bizottság.

Az Egyesület vezető tisztségviselői: az elnök, az Elnökség tagjai és a Felügyelő Bizottság tagjai.

A Választmány az Egyesület, illetve az Elnökség javaslattevő és tanácsadó szerve.

A Szakértői Testület az Elnökség szakmai munkájának megvalósítását hivatott elősegíteni.

Az Egyesület munkáját jelenleg 1 részmunkaidős alkalmazott és számos önkéntes segíti. Önkénteseink sokféle program és feladat megvalósításában működnek közre (pl.: pályázatírás, programok megvalósítása).

Az Egyesület nem tartozik az áfakörbe, nem jogosult ÁFA levonására.

A projektmenedzsment szervezet bemutatása, általános adatai:

Általános adatok, projektben végzendő feladatok, munkaidő szükséglet, képviselő, döntés, ügyintézés, végrehajtás

A konzorcium vezetője Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzata, melynek hivatalos képviselője dr. Bácskai János polgármester, így a konzorciummal kapcsolatos alapvető kérdésekben ő a döntéshozó. A projekt operatív végrehajtását a projekt menedzser felügyeli, koordinálja a résztvevőket és ellenőrzi az elvégzendő feladatok végrehajtását. Az Önkormányzat Noska Zoltánt jelölte projekt menedzseri feladatok elvégzésére, aki felsőfokú közgazdasági és agrár végzettséggel rendelkezik, valamint hazai és uniós pályázatok terén 8 év munkatapasztalattal.

Pénzügyi vezetőnek Petrovitsné Fehér Judit került felkérésre, aki képesített könyvelői végzettséggel és középfokú adó- és pénzügyi ellenőr végzettséggel rendelkezik. Pénzügyi területen több, mint 10 éves munkatapasztalattal rendelkezik, számos sikeresen megvalósított uniós pályázat pénzügyi vezetője volt az elmúlt években.

A projekt asszisztensi feladatokat Ladányi Attila látja el, aki felsőfokú gazdasági végzettséggel rendelkezik, pályázati adminisztrációban pedig 4 év munkatapasztalatot szerzett.

Vezető konzorciumi tag: Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzata (Továbbiakban: Önkormányzat)

Polgármester: Dr. Bácskai János (Aláírásra jogosult személy)

Képzetség, tapasztalat: Ferencváros választott polgármestere

Feladatai: Szervezet hivatalos képviselője

PM szervezet vezetője (Önkormányzat): Noska Zoltán

Képzetség, tapasztalat: Felsőfokú gazdasági végzettséggel és 8 év pályázatokkal kapcsolatos tapasztalattal rendelkezik.

Feladatai: A PM szervezet vezetője egy személyben felelős a projektjavaslat előkészítéséért, és a projekt végrehajtásáért, előrehaladásáért. *(összesen 40 óra időtartamban)*

- Felel a projektjavaslat előkészítéséért, és a Projekt végrehajtásáért,

- előrehaladásáért, Tag ellenőrzése.
- Taggal való megbeszélések kezdeményezése, koordinálása.
- Támogatóval való kapcsolattartás.
- Folyamatos kapcsolattartás a Taggal.
- A projekt tevékenységek ütemezésének elkészítése.
- A projekt ütemtervében meghatározott feladatok végrehajtásának biztosítása.
- A projekt tevékenységek megvalósítását végzők munkájának ellenőrzése.
- Beszerzési folyamatok szervezése, követése.
- Beszámolók és kifizetési igénylések összeállításának, ütemterv szerinti benyújtásának koordinálása.
- Projekt előrehaladási jelentések elkészítése.
- A Projekttel kapcsolatos változásbejelentések és szerződésmódosítási kérelmek elkészítése, benyújtása.
- A Konzorciumi szerződés betartásának biztosítása.

Pénzügyi vezető (Önkormányzat): Petrvitsné Fehér Judit

Képzettség, tapasztalat: képesített könyvelő, adó- és pénzügyi ellenőr, több éves pályázati pénzügyi vezetői tapasztalattal rendelkezik

Feladatai: projekthez kapcsolódó pénzügyi feladatok ellátása *(összesen 40 óra időtartamban)*

- A finanszírozás tervezése, a megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása.
- A szerződések és számlák kezelési, nyilvántartási rendszerének megtervezése és kialakítása.
- Beszerzési folyamatok segítése pénzügyi szempontból.
- Beszámolók és kifizetési igénylések összeállításában való részvétel.
- Projekt előrehaladási jelentések előkészítésében való részvétel.
- A projekttel kapcsolatos változás bejelentések és szerződésmódosítási kérelmek elkészítésében való részvétel.
- Folyamatos egyeztetés a Tag pénzügyi vezetőjével.

Asszisztens (Önkormányzat): Ladányi Attila

Képzettség, tapasztalat: Felsőfokú gazdasági végzettséggel és 4 év pályázatokkal kapcsolatos tapasztalattal rendelkezik.

Feladatai: Pályázattal kapcsolatos adminisztrációs tevékenység elvégzése. *(összesen 40 óra időtartamban)*

- Projekttel kapcsolatos adminisztratív teendők ellátása.
- Dokumentumok vezetése, rendszerezése.
- Kifizetési kérelmek és előrehaladási jelentéssel kapcsolatos dokumentáció előkészítése.
- Ellenőrzésen való részvétel, annak előkészítése.

Konzorciumi tag : Magyar Környezeti Nevelési Egyesület (Továbbiakban: MKNE)

MKNE elnök: Kecskés Ferenc (Aláírásra jogosult személy)

A projekt operatív végrehajtását a projekt menedzser felügyeli, koordinálja a résztvevőket és ellenőrzi az elvégzendő feladatok végrehajtását.

Projektvezető és fenntarthatósági szakértő (MKNE): Bátyi-Földesi Dóra

Képztség: Tájépítészmérnök (abszolutórium) (Corvinus Egyetem)

Tapasztalat: projektvezetői tapasztalat több projektben, Európai Unió szemléletformálási projektekben szerzett tapasztalat: Zero Waste lakossági kampány: fesztiválok zöldítése, iskolai tematikus napok és TCR a vidéki tévécsatornákon (KEOP-6.1.0/B/09-2010-0106) projektben szakmai vezető, Trendi Zöld (KEOP-6.1.0/B/09-2010-0106) projektben környezeti nevelési szakértő; környezeti nevelés terén szerzett több éves tapasztalat (A végzettséget és a tapasztalatokat részletező és igazoló önéletrajzot csatoltuk.)

Feladatai az MKNE részéről (összesen 60 óra időtartamban)

Projektvezetőként felel a projektjavaslat előkészítéséért, és a projekt végrehajtásáért, előrehaladásáért az MKNE részéről.

Szakmai vezetőként felel a projekt szakmaiságának biztosításáért, a jelentéstételi kötelezettségek számszerű adatainak pontosságáért, ő ismeri az indikátorok és mutatók szerint az előrehaladást.

- A projekt tevékenységek ütemezésének elkészítése.
- A projekt ütemtervében meghatározott feladatok végrehajtásának biztosítása.
- A projekt tevékenységek megvalósítását végzők munkájának ellenőrzése.
- A projekt szakmaiságának biztosítása.
- Beszerzési folyamatok szervezése, követése.
- Beszámolók és kifizetési igénylések összeállításának, ütemterv szerinti benyújtásának koordinálása.
- Projekt előrehaladási jelentések előkészítése.
- A jelentéstételi kötelezettségek számszerű adatainak pontos megadása, a projekt előrehaladásának figyelése és biztosítása a vállalt indikátorok és mutatók szerint.
- A projekttel kapcsolatos változásbejelentések és szerződésmódosítási kérelmek előkészítése és az előkészítés koordinálása.
- Folyamatos kapcsolattartás és egyeztetés a konzorciumvezetővel.
- A Konzorciumi szerződés betartásának biztosítása.
- A projektgazda érdekeinek érvényesítése a projektben résztvevő vállalkozókkal szemben.

Pénzügyi vezető (MKNE): Rajkainé Bitai Anna

Képztség: Üzemgazdász (Pénzügyi és Számviteli Főiskola)

Tapasztalat: Pénzügyi területen és pályázatok lebonyolítása során szerzett több éves tapasztalat. (A végzettséget és a tapasztalatokat részletező és igazoló önéletrajzot csatoltuk.)

Feladatai az MKNE részéről (összesen 60 óra időtartamban)

- A finanszírozás tervezése, a megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása.

- A szerződések és számlák kezelési, nyilvántartási rendszerének megtervezése és kialakítása.
- Beszerzési folyamatok segítése pénzügyi szempontból.
- Beszámolók és kifizetési igénylések összeállításában való részvétel.
- Projekt előrehaladási jelentések előkészítésében való részvétel.
- A projekttel kapcsolatos változás bejelentések és szerződésmódosítási kérelmek elkészítésében való részvétel.
- Folyamatos egyeztetés a projektvezetővel és az önkormányzat pénzügyi vezetőjével.

Az ügyintézés, végrehajtás a fenti feladatlírásoknak megfelelően történik.

Döntés

A Tagok a Konzorciumi megállapodásban vállalt tevékenységek megvalósítását és a beszerzéseket önállóan végzik a Projektben foglaltakkal összhangban, de a Konzorciumi Tag köteles egyeztetni/jóváhagyását kérni a Konzorciumvezetővel az alábbi esetekben:

- Szerződés kötés

Képviselés

A Konzorciumot a Támogató felé a Konzorciumvezető Képviseli.

A szemléletformálási projektek megvalósítása során a célcsoportok felé a Konzorciumot a Konzorciumi Tag (MKNE) képviseli.

Az MKNE által megvalósított tevékenységek beszállítói felé a Konzorciumot a Konzorciumi Tag (MKNE) képviseli. A szerződések tartalmát aláírás előtt jóváhagyja a Konzorciumvezetővel.

Jogszabály alapján ellenőrzésre jogosult szervek felé a Tag törvényes képviselője a Tagot önállóan képviselheti. Az ellenőrzésről köteles a Konzorciumvezetőt értesíteni, aki a Tag székhelyén vagy telephelyén lefolytatott helyszíni ellenőrzés során jelen lehet. Amennyiben a Projekttel kapcsolatban harmadik személyek bármely Tagtól tájékoztatást kérnek, a Tag köteles erről előzetesen, a tájékoztatás megadása előtt értesíteni a Konzorciumvezetőt.

Kapcsolattartás

A Tagok a Megállapodás, valamint a támogatói okirat teljesítésének időtartamára kapcsolattartókat jelölnek ki.

A kijelölt kapcsolattartók havonta legalább egy alkalommal szóbeli egyeztetést tartanak, amelyen megvitatják a Projekt megvalósításának előrehaladásával kapcsolatos teendőket. A szóbeli egyeztetést a Konzorciumvezető kijelölt kapcsolattartója hívja össze. A szóbeli egyeztetésről emlékeztetőt kell készíteni, amelyet a Konzorciumvezető kijelölt kapcsolattartója az egyeztetést követő öt munkanapon belül megküld a Tagok kijelölt kapcsolattartója részére. Az emlékeztetőt a Támogató bármikor kérheti.

Kapcsolattartók:

Konzorciumvezető részéről: Noska Zoltán

Konzorciumi Tag részéről: Bányi-Földesi Dóra

A kapcsolattartók elérhetőséget cseréltek.

A projektmenedzsment szervezet áttekinthető ábráját csatoltuk.

2. A háttér bemutatása és a fejlesztési szükséglet szakpolitikai megalapozása (helyzetelemzés)

Település neve	Település besorolása a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján	Település besorolása a 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet alapján	Lakos-szám (fő)
Budapest Főváros IX. kerület, Ferencváros	nem kedvezményezett	Katasztrófavédelmi Osztály: I.	59.056
Összesen			59.056

A felszín alatti víz állapota szempontjából Ferencváros érzékeny besorolású. A kerületet felszínalatti vízbázis és hidrogeológiai védőterület nem érinti.

Részletes leírás:

A IX. kerület a projekt megvalósításával hozzá kíván járulni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdításához, valamint a klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek megteremtéséhez, a lakosság, az itt tanulók és itt dolgozók, illetve itt szabad idejüket töltők klímatudatosságának növeléséhez.

A fővárosi kerület természeti adottságai a következő helyi tényezők szerint különbözik csak az általános fővárosi környezeti, természeti, éghajlati adottságoktól. Jelentős kiterjedésű a mesterséges alapú, tömör beépítésű városmag, mely erősen szennyezett klímátípusba, a külső városrészek mesterséges alapú, vegyes beépítésű átmeneti városi, közepesen szennyezett klímátípusba tartoznak. A Duna menti területek (vízparttól számított 100-200 méter szélességben) vízfelszínközeli – Duna menti, lokálisan enyhén szennyezett klímátípusba sorolódnak.

1901 és 2013 között, mintegy 112 év alatt, 1 °C-os hőmérséklet emelkedés mutatható ki az évi középhőmérsékletének alakulásában (budapesti adatok). Az általános felmelegedés mellett jellemző a hőszigetetés, és a hőség hullámok sűrűbb előfordulása. A fővárosi hősziget magja (a városkörnyéki átlaghőmérsékletet tavasszal 3-4 °C-kal, míg nyáron 4-6 °C-kal meghaladó terület) lefedi a teljes IX. kerületet. A Duna menti területeken és a Külső-Ferencváros zöldfelületekkel ellátott részein a mikroklimatikus viszonyok kis mértékben kedvezőbbek. A Duna menti átszellőzési folyosó jótékony hatással van kapcsolódó területekre. Ferencváros városrészeit az ábra mutatja.

A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszerben (<http://nater.mbfisz.gov.hu/>) szereplő területi adatok és komplex becslések szerint várhatóan 65-71%-kal, 15-20 nappal emelkedni fog a hőhullámos napok száma a következő három évtizedben a kerületben (és az ebből származó halálozás 150%-kal nagyobb lesz a múltbénél). Minden évszakban, főképp nyáron magasabb lesz az évszakai átlaghőmérséklet (nyáron 2-2,5 fokkal). A tavaszi és az őszi időszakban hosszabb száraz periódusok várhatók. A Duna vízjárása szélsőségesebbé válhat. A fővárosban általában csökkenő az éves teljes csapadékmennyiség (az 50 évre visszatekintő mérések alapján), ennek pontos előrejelzése bizonytalan, mivel országosan növekvő a csapadékösszeg. Az előrejelzés az őszt kivéve az összes évszakra kevesebb lesz a várható csapadék össz mennyiséget mutat. Ferencváros Településfejlesztési Konceptió ITS megalapozó vizsgálatának (2015 április) adatai szerint a kerületet történeti belső városrészein a hősziget-hatás fokozódása várható.

Vízrajzi és vízföldtani jellemzők a pesti Duna-menti kerületekével azonos. A kerület felszínközeli földtani rétegződése homogénnek tekinthető, így gyakorlatilag egész területén a talajvíz viszonylag kis mélységben (2,5-5 m) fekszik. A felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken lévő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján Ferencváros érzékeny besorolású. A kerületet felszínalatti vízbázis és hidrogeológiai védőterület nem érinti. Ferencváros a Duna menti elhelyezkedéséből adódóan árvíz szempontjából enyhén veszélyeztetett terület. Több helyen magasságihiányos a töltés (Közraktár utca, a CET-től délre a Petőfi hídig; Petőfi hídtól a Déli Összekötő Vasúti hídig; VITUKI töltés; VIZIG töltés a Kvassay-zsilipnél), valamint életkora miatt felújításra szorul a Közraktáraktól délre húzódó függőleges partfal, és a Ferencvárosi kikötő terméskő alsórakparti rézsűburkolat. Mélyfekvésű és belvízveszélyes terület, illetve az aluljárók kivételével villámárvízi kockázat a kerületben nem található.

Belvárosi kerület lévén a Duna képvisel természeti értéket. Az ökológiai zöldfolyosó (ökológiai hálózat övezeteként) lefedi a főág és a Ráckevei-Soroksári Duna-ág területét. Az utóbbi Natura 2000 terület is egyben (HUDI20042), ahol értékes vizes élőhelyek találhatók. A kerület területének 7,2%-a tartozik zöldterület vagy erdőterület övezetbe. Ebből 3,5% zöldterület, 3,7% erdőterület övezet, amely Budapesthez viszonyítva alacsony érték. Az egy főre jutó közteretek, közparkok nagysága csak 3 m². A teljes zöldterületi arány (TEIR szerint) 11,77 m² lakosonként. A közteretek, közparkok állapota, néhány kivételtől eltekintve jó, több új zöldfelületet létesítettek, és az önkormányzat évente még a belső udvarok zöldítésére is pályázatot ír ki. A zöldfelületi rendszer legjelentősebb elemeit ld a IX. kerület zöldterületei c. térképen. A kerület múltjából fakadóan sok a kórházi, illetve sportcélú zöldterület, valamint

jelentős a barnamezős terület, amelyek felszámolása megkezdődött, vagy a közeljövőben tervezett. A József Attila-lakótelep városszerkezetileg elkülönül környezetétől, valamint zöldfelületekben gazdagabb településrész. A zöldfelületek gondozására az Önkormányzat minden évben pályázatos forrást is elérhetővé tesz a lakosság számára, illetve az önkormányzati feladatellátásban is jelentős mértékű a zöldterületek gondozása.

A IX. kerületi zöldterületi rendszer jelentősebb elemei (Forrás: ITS 2015)

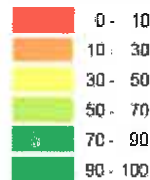
A mezoklíma és mikroklima szempontjából talán még jelentősebb az alacsony zöldfelületi intenzitás¹. Emiatt is nagy jelentőséggel bír valamennyi meglévő közpark, közpark, jelentős zöldfelületű intézménykert (Nehru-park, Millenniumi negyed közparkja, Markusovszky tér, Ferenc tér, Lenhossék park, József Attila-lakótelep központi parkja, a Szent István és Szent László Kórházak kertje).

¹Zöldfelület Intenzitás érték (ZFI, %-ban) az adott területre eső zöldfelületek arányát és borítottság minőségét fejezi ki. Mértéke nem egyezik a zöldfelületek tényleges nagyságával, például egy zárt lomkorona szint alatt lévő szilárd burkolat nem érzékelhető a felvételeken. Forrás: BCE Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék

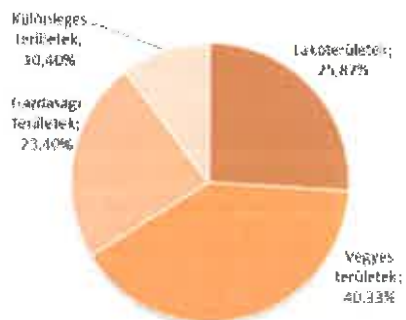
Zöldfelületi intenzitási érték (%)

Zöldfelület intenzitás érték a IX. kerületben. (Forrás: BCE Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék, Landsat felvételek alapján, 2010.)

Ferencvárosban 810 ha beépítésre szánt terület mellett 442 ha beépítésre nem szánt terület is van, területhasználatukat a táblázat mutatja:

Beépítésre szánt területek megoszlása a terület nagysága alapján

Beépítésre nem szánt területek megoszlása a terület nagysága alapján

A kerület lakónépesége 1990 óta jelentősen csökkent, a csökkenés a 2000-es évektől mérséklődik: az odavándorlások száma rendre felülmúlja az elvándorlásokat. A kerületben élők között jelentős arányt tesznek ki a tartózkodási, tehát nem állandó jelleggel itt élő lakosok. Több a munkahely a kerületben, mint a helyi foglalkoztatott, azaz magas szintű a munkahelyi ingázás a kerületbe más kerületekből és az agglomerációból. Az állandó népesség 2011-ig csökken, majd enyhe növekedés után stagnál. A kerület háztartásainak több mint fele egyszemélyes háztartás. Magas a nem lakott lakások aránya a népszámlálási adatok szerint. A gyermekkorú (<14 é) népesség aránya 9,4%, a hatvan évesnél idősebbek aránya 22,1%; mindkét érték folyamatosan csökken, illetve az előregedés nem annyira erős, mint a fővárosban általában. 2011-ben a 7-x éves népességnek harmada rendelkezett diplomával. Az arány folyamatosan nő, valamint az alacsonyán képzetek aránya csökken: csak 6,2%-nyi lakosnak nincs általános iskolai végzettsége.

A Művészetek Palotája, a Nemzeti Színház, a Vásárcsarnok kevésbé az állandó kerületi lakosoknak, mint a teljes városnak szolgál. A IX. kerületben 38 épület és 3 épületegyüttes áll fővárosi helyi védettség alatt, és 395 épület helyi védettség alatt. Fontosabb kerületi lakossági, illetve nagyrendezvények: Föld Napja, Feri Feszt, Bakáts Feszt, Lakótelepi Vigasságok, Autómentes Nap, Sportválasztó, Tavaszváró. A kerület jelentős számú közép és felsőoktatási intézménye valamint a belváros közelsége a gazdag kulturális élet motorja. 9 óvoda, 27 általános és középiskola üzemel, amelyből 11 a kerület, 9 a főváros által üzemeltetett intézmény, 1 egyetemi gyakorló iskola, 3 alapítványi, 2 egyházi és egy magániskola. Egy Zöld Óvoda, valamint 4 Ókoiskola és egy Örökös Ókoiskola van közöttük. Több egyetem, kutatóintézet, múzeum és kihelyezett oktatási és kutatási helyszíne, tudományos iskolák, önálló kutatóhelyek, vizsgálati laborok és számos vállalkozói K+F részleg, innovatív műhely is megtalálható a kerületben. Két nagy egyetem (SE, BCE), valamint három további egyetem kisebb egységei is itt találhatók. Innovációs helyszínek még, a teljesség igénye nélkül: ÁNTSZ Országos Tisztiorvosi Hivatal, Országos Egészségfejlesztési Intézet, Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet, Országos Környezetegészségügyi Intézet, Országos Epidemiológiai Központ, Országos Kémiai Biztonsági Intézet, múzeumok (Iparművészeti, Ludwig, Holokauszt, Ráday) muzeológusai és kutatói, kórházak és klinikák laborjai (Egyesített Szt. István és Szt. László Kórház, Merényi Kórház, Országos Kardiológiai Intézet, SOTE Gyerekklinika), vállalkozói K+F központok (Vodafone, UPC, LG, Ericsson, JTI, Nestlé, Zwack). Az egészségügyi intézmények az ellátás színvonala lényegesen magasabb az átlagnál. Az FTC és arénája mellett a vízi sportok is jó adottságokkal bírnának, azonban a Soroksári Duna-ágon mindössze egy evezős szakosztály működik. Uszoda és fürdő három is található a kerületben.

Energiagigény, és a kapcsolódó ÜHG-kibocsátás szempontjából a kerület lakossági szinten nem különül el a többi fővárosi kerülettől, ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a legalább 500 főt foglalkoztató fővárosi nagyvállalatoknak csaknem 15%-ának a kerületben van a székhelye. A KSH adatai alapján 2013. évben a kerületi villamosenergia-fogyasztási helyek száma 45 edb, a szolgáltatott éves villamosenergia-mennyiség 365,8 GWh nagyságrendű volt. A szolgáltatott mennyiség 22,7%-a háztartási fogyasztóké. A gázfogyasztási helyek száma 33 edb volt, a szolgáltatott vezetékes gáz 61.451.200 m³ volt. A FÖGÁZ gázcsőhálózatának hossza 156 km, a háztartási gázfogyasztók száma a főváros többi kerületéhez képest átlagosnak mondható, éves változása a fővárosi tendenciát követi. A kerületben a FÖTÁV Zrt. távhőhálózata üzemel, két, egymástól hidraulikailag független hőkörrzellet (Kelenföldi Erőmű, Kispesti Erőmű). A távfűtésbe bekapcsolt lakások száma 2013-ban 8215, lényegében állandó. A lakossági távhőellátásra felhasznált hőmennyiség 245 825 GJ volt. A teljes fővárosi távhőhálózatot tekintve az értékesített hőmennyiség 5%-a megújuló energiaforrásból termelt hőnek számít. A kerületi lakosság számára szolgáltatott melegvíz mennyisége csökkenő tendenciát mutat, 2013. évben 251 em³ volt. Az önkormányzati intézmények energiagazdálkodásában (fűtés, használati melegvíz) számottevő megújuló energiaforrást hasznosító rendszer jelenleg nem található. Az ITS megállapítja, hogy „távhő esetében a megújuló energiaforrások használatával további lehetőségek állnak rendelkezésre a fejlesztésre és a hatékonyság növelésére. A fővárosi távhőhálózat összekapcsolása a független távhőkörrzetekkel az ellátásba vont területek növelésével a távhő hosszabb távon vett versenyképessége javítható.”

Ferencváros 11 önkormányzati épületére 2017-ben Energiamegtakarítási Intézkedési Terv készült, megfelelően az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvénynek. Az összesen

399 MWh átlagos éves villamos energia fogyasztást, és 5551 GJ/év földgáz felhasználást egyszerű (beruházás nélküli, azonnali) intézkedésekkel 3-5%-kal, kis beruházást igénylő beavatkozásokkal 1-3 év alatt további 5-10%-kal, és beruházást igénylő beavatkozások, 4-8 év alatt 7-30%-kal lehet tovább csökkenteni. Mindhárom intézkedési körben jelentős a szerepe a vezetők és a lakosság környezettudatosságának, éghajlatváltozással kapcsolatos attitűdjének és képességeinek.

A Ferencvárosban az önkormányzati kerékpárút, közös gyalog- és kerékpárút hossza 7 km, kerületi fajlagos értéke 0,56 km/km², amely közel hasonló a fővárosi 0,43 km/km² értékű átlagértékekhez. A kerékpárutak használói és a kerékpározók közül a gyermekkorúak és az idősek is hiányoznak, a nagyvárosi kerékpározás vélt és valós veszélyei miatt. A kerület erős tranzitforgalommal bír, a főváros összes fontos közúti és vasúti korridorján fekszik, déli részén nagy kiterjedésű, a Duna-partig tartó barnamezős területtel. Az egyik fővárosi és országos hatókörű távolsági autóbusz-pályaudvar is itt van. A közösségi közlekedés kiterjedt, és jól funkcionál, folyamatosan fejlődik. Forgalmilag meghatározó létesítmények: a Lurdy ház bevásárlóközpont, a Soroksári úti TESCO, OBI, Baumax, Praktiker, Metro áruházak, továbbá a Nagyvásárcsarnok és a Duna-ház, Groupama Aréna. A IX. kerület a 4/2002. (X. 7.) KVVVM rendelet alapján a "Budapest és környéke" légszennyezettségi agglomerációba sorolódik. A kerületben nem található automata mérőállomás. Általánosságban elmondható, hogy a kerületben (ahogyan az egész fővárosban) a mérési eredmények alapján az esetenként megnövekvő nitrogén-dioxid (NO₂) és a szálló por (PM10) koncentráció jelent levegőtisztasági problémát. A nitrogén-oxidok (NO_x) kibocsátásának gyakorlatilag egyik felét a közlekedés, míg másik felét a helyhez kötött források eredményezik: az ipari kibocsátás részaránya mintegy 25 %, ugyanakkor a lakossági földgázfelhasználás is gyakorlatilag ezzel azonos mértékű nitrogén-oxidokat termel.

A projekt előkészítési időszakában, 2018. március 28.-április 15 között előzetes **online érintetti véleményvizsgálatot** végeztünk. A kérdéseket a MFGI NAK Települési Alkalmazkodási Barométere alapján, a kerület jellemzői szerint állítottuk össze úgy, hogy azokat az éghajlatváltozás természettudományában járatlan válaszadók is megválaszolhassák, egyben a többszörös kérdések miatt lehetőséget adva a tudatosan megtevesztő vagy komolytalan válaszok kiszűrésére (ld. csatolt kérdőív). A bő két hetes időszakban 184 értékelhető válasz érkezett, nem reprezentatív², azonban a főbb vélekedések azonosítására alkalmas módon, melyek alapján az alábbi megállapítások tehetők.

A legfiatalabbak 88%-a tanult a klímaváltozásról, a következő korosztályokban ez az arány rendre 61%, 35%, 55%. A válaszadóink szerint - életkortól és képzettségtől függetlenül - az éghajlatváltozáshoz ez a három faktor járul hozzá a leginkább itt helyben: átmenő forgalom, helyi közlekedés (helyből induló, helybe érkező forgalom), hulladéktermelés és kezelés. Ez az utóbbi tényszerűen általában és a kerületre sem igaz, azonban a forráshasznosításunk környezetterhelésének áttételes hatása, és a jelenséggel kapcsolatos immár négy évtizedes szemléletformálás hatása érezhető ezen a válaszon. A közlekedésen kívül a személyes erőforrásfogyasztás következményeit soroló két további lehetőséget (lakásfenntartás, egyéb lakossági fogyasztás) lényegesen kisebb súlyúnak értékelték.

A klímaváltozás középtávú kerületi következményei közül legvalószínűbbnek az alábbiakat

268% női válaszadó. A 48%-nyi 20 éves vagy annál fiatalabb kitöltő nélkül a válaszadók korcsoportja: 20% 20-35 éves, 40% 36-50 éves, 39% 51-65 éves. Válaszadóink között csak néhány középvezető vagy munkahelyi vezető, tulajdonos szerepelt.

tartják (mind a teljes minta, mind a 20 évnél idősebbek válasza, mind a magukat a témában jártasnak vallók válasza szerint):

1. „a kerület levegője gyakrabban rossz minőségű, nyáron egyre gyakrabban kell szmogriadót elrendelni.”
2. „a sínek és az aszfalt felpúposodnak, lágyulnak melegben, ezért balesetveszélyesek lesznek, és gyakran kell javítani, helyettesíteni ezeket.”
3. A teljes mintában „a Duna-part egyre barátságtalanabbá válik (túl alacsony vagy túl magas vízszint, sok szúnyog, élhetetlen terület).”, a felnőttek mintájában „a lakóépületek fenntartására egyre többet kell fordítani a viharkárok és a hőhullámok hatásai miatt.” a harmadik leginkább félt (várt) negatív kerületi hatás.

A személyesen, a saját életben érzékelhető változások közül a következő 5 esztendőben a legvalószínűbbnek azt tartják, hogy „Romlik a kerület levegőminősége (a közlekedés miatt mindig, télen a fűtési szmog miatt is).” Részleteket ld. a táblázatban.

Táblázat: IX. kerületi válaszok a következő 5 esztendőben a klímaváltozás miatt a saját életben megtapasztalt változásokról (Forrás: online érintetti véleményvizsgálat, MKNE, 2018)

gyakoriság a teljes mintában	gyakoriság a 20é+ válaszaiban	Válaszlehetőségek, a 20 évnél idősebbeknél kapott gyakoriságok csökkenő sorrendjében
0,29	0,29	Romlik a kerület levegőminősége (a közlekedés miatt mindig, télen a fűtési szmog miatt is).
0,09	0,14	Egyre több viharkár, és özvízszerű csapadékból származó kár.
0,12	0,11	Károsodnak a kerületi zöldterületek, pusztulnak a fák, egészségvédelmük miatt több növényvédelemre lesz szükség.
0,11	0,11	A hőhullámok miatt egyre gyakoribb a szív-érrendszeri megbetegedés, kiszáradás, hőség stb.
0,10	0,11	A természeti értékek és természetes élőhelyek károsodnak, a biodiverzitás csökken, klímaváltozást kedvelő invazív fajok terjednek.
0,13	0,10	Nő az allergének és a betegségterjesztő állatok okozta kár.
0,07	0,08	A szélsőséges időjárás (hideg és meleg, nedves és aszályos időszakok váltakozása) rongálja az épületeket, utakat, vágányokat.
0,05	0,03	A hőhullámok és a száraz időszakok miatt (még) kevésbé lesz kellemes kerékpározni, sétálni a kerületben.
0,01	0,02	Egyéb, feljebb nem besorolható hátrány.
0,01	0,01	(Az éghajlatváltozás miatt) csökken a kerület turisztikai vonzereje, műemlékek sérülnek a szélsőséges időjárás miatt, elmaradnak rendezvények, sportrendezvények.
0,01	0,00	(Az éghajlatváltozás miatt) csökken a kerület vonzereje a vállalkozások szempontjából.

A távlati hatások közül a személyesen legnegatívabbak (valószínűnek és hátrányosnak) sorrendben: a zöldterületek méretének csökkenése és állapotának romlása; a közszolgáltatások (lakossági ivóvíz, villamos áram, közvilágítás, városi gáz stb.) drágulása, majd az alkalmazkodási intézkedésekhez szükséges erőforrások elégtelensége bizonyult, ezen az első három helyen korosztálytól függetlenül.

Ferencváros éghajlatvédelmi kapacitását leginkább az alábbi intézkedésekkel kellene javítani (a „sürgős és fontos” jelzetű válaszok, csökkenő fontosságban sorolva): 1. Megújuló energia termelő beruházások ösztönzése. 2. Közintézmények energiaellátásának modernizálása, hogy sokkal kevesebb üvegházgáz kibocsátást okozzon a működtetésük. 3. Zöldfelületek növelése.

4. Energiahatékonyság javítása magán lakóingatlanokon. 5. Lakossági szemléletformálás. 6. Iskolai kampányok a pedagógusok vezetésével. „Fontos” feladatok: Csapadékvizekkel való előrelátó gazdálkodás, mértékletes ivóvízhasználat; Átmenő közlekedésben a nagy kibocsátású járművek korlátozása (fővárosi együttműködésben); Csapadék-áteresztő burkolatok a közterületeken. Legkevésbé sürgősnek, halaszthatónak (“nem fontos”) ez a három lehetőség bizonyult: Minden 100 főnél nagyobb munkahelyen és minden, legalább 8 osztállyal működő iskolában dolgozzon klímafelelős szakember; Mentők és rendőrség speciális felkészítése. Hőségriadó cselekvési terv készítése, gyakorlása.

Végül a kerületi klímastratégia tervezéséről kérdeztük a kerületi lakosokat, itt tanulókat, dolgozókat. A stratégiaalkotás legfontosabb közreműködői az önkormányzat tagjai, a szakértők, a lakosság általában, és a különféle vezetők (céges, közintézményi). A kerületi stratégiaalkotást közreműködőként is komolyan gondoló válaszadóink leginkább az alábbi folyamatokon keresztül vennének részt a közeljövőben: iskolai akciók, ifjúsági fórumok szervezése, lakossági akciók, munkahelyi akciók.

3. A projekt céljainak meghatározása

A klímaváltozás a legnagyobb kihívásunk, melynek háttérében elsősorban az emberi tevékenységek miatti ÜHG-kibocsátás áll, és amelynek közvetlen és áttételes hatásaihoz sokféle szinten kell alkalmazkodni. Ferencvárosnak, a többi kerülethez hasonlóan, ÜHG-kibocsátást csökkentő (ún. megelőzési vagy mitigációs), és az éghajlatváltozás ismert kockázatait reziliens módon elviselő, a várható helyzetben is prosperáló (ún. alkalmazkodási vagy adaptációs) feladatai vannak, és lesznek. Ezen feladatok között az első sorban szerepel a klímastratégia tervezés. A klímastratégia várható célja, hogy a kerület lakossága és a kerület működtethetősége szempontjából a klímaváltozás következtében beálló állapotromlás és kockázatnövekedés a jelenleg – beavatkozás nélküli helyzetre – becslhetőnél alacsonyabb, kevésbé megterhelő szintű legyen.

A Ferencvárosi Klímastratégia-tervezési részcélok (projektcélok)

- A. Ferencvárosi Helyi Klímastratégia-tervezetének elkészítése széleskörű társadalmi egyeztetéssel.
- B. Ferencváros adaptációs képességének növelése azáltal, hogy az Önkormányzat szakértők, helyi szereplők és a hivatal bevonásával felméri és tudatosítja a veszélyeztető tényezőket
- C. Gyakorlatorientált ismeretek átadása, bevált példák bemutatása az érdeklődők részére, helyi tudásbázis fejlesztése.
- D. Szemléletformálás és cselekvésre ösztönzés a klímaváltozás magyarországi és helyi hatásaival, valamint a személyes és közösségi adaptációs és mitigációs kényszerekkel kapcsolatosan. Ennek érdekében a IX. kerületi lakosság legalább 5%-ának (legalább 2953 fő) aktív bevonása a szemléletformáló programokba, közösségi tervezésbe, és további 40.000 fő passzív elérése több alkalommal, a lakossági csoportoknak megfelelő, sokféle módon, a projekt tevékenységeinek és üzeneteinek megismerésébe.

A projekt várható közvetett hatásai:

Az éghajlatváltozással kapcsolatos kompetencia fejlődése a döntéshozók és intézményvezetők körében, így azok fokozatosan érvényesülnek a helyi stratégiákban, programokban és tervekben, a fejlesztések és az üzemeltetési feladatok során.

A IX. kerületben élő, dolgozó, tanuló népesség klímaváltozás hatásaihoz történő adaptációs képessége javul, és a mitigációs (klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez kötődő) cselekedetei céltudatosabbak, elterjedtebbek, hatásosak lesznek.

Fenti célokat a stratégia széleskörű társadalmi egyeztetésével, céljainak megismertetésével és a szemléletformáló programsorozatunkkal kívánjuk elérni. A projekttevékenységeket az előzetes helyzetfelmérés alapján választottuk. A helyi (ld. véleményvizsgálat) és az országos adatok szerint is (ld. EKSzCsT és az MTVSz 2017-ben készült attitűdvizsgálata) a lakosság kevéssé van tudatában saját életmódja, egyszerű szükségletei ÜHG-kibocsátásban mérhető hatásának, azt elhanyagolja. A 2020-ra Magyarország által vállalt 14,65%-os megújuló energiaarány-cél elérése érdekében a lakosság megújulóenergia-hasznosítására ösztönző programok kialakítása is szükséges – bár ezzel a belvárosi kerület csak kismértékben tud élni. A fűtési célú energiafogyasztás a legjelentősebb országosan; pont ezzel azonban a kerületben inkább csak a belső szabályozással, és a szigeteléssel lehet megtakarítást elérni, a távhőállítás miatt. A háztartások legnagyobb villamosenergia-fogyasztói a hűtő- és fagyasztógépek, a villanybojlerek, a mosógépek, majd az irodatechnikai eszközök (a számítógép és a nyomtató együtt körülbelül annyit fogyaszt, mint egy hűtő), a világítás és az egyéb elektronikus berendezések. A klimatizált háztartások aránya növekszik, ami az éves villamosenergiafogyasztási görbén is megmutatkozik. Az energiafogyasztási formák közül a közlekedés környezeti hatásai közvetlen és közvetett módon is hozzájárulnak a környezetminőség romlásához, és ÜHG-kibocsátáshoz is. A zöldfelületek kedvező hatásával elvi szinten tisztában van az önkormányzat és lakosság a kerületben is. A lakossági és iskolai szemléletformálást fontosnak tartják a megkérdezettek (MTVSZ attitűdvizsgálat, 2017). Azon beavatkozások, új tevékenységek között, amelyeket szinte bárki meg tud tenni, az iskolai akciókat általában, és saját részvételük jelzésével is előresorolták a válaszadóink. A városszervezési, közösségi beavatkozások közül első helyen az átmenő forgalom csökkentését és a zöldfelületek megőrzését várják válaszadóink.

A Ferencvárosi Klímastratégia tervezési projekt output indikátorai:

1. Ferencvárosi Klímastratégia-tervezet közösségi tervezésben elkészül
  - létrejön a ferencvárosi klímaplatform és 3x ülésezik
  - a kerületben működő egyeztetési formák (kerekasztalok) részére 4 műhely a mitigációs és alkalmazkodási kompetenciafejlesztés és a bevonódás érdekében, valamint egyeztetési feladatokkal
  - online társadalmi egyeztetés a stratégiáról
  - a klímastratégia egyeztetett szövegét a testület időben megkapja
2. Ferencvárosi Klímastratégia-tervezet alapján szemléletformáló programsorozat
  - 4 helyi rendezvény (jelenlét kerületi nagyrendezvényen)
  - 5 előadás helyi lakossági kluboknak és közös képviselőknek
  - 4 szemléletformáló előadás helyi szereplőknek
  - 5 iskolai szintű klímaprojekt (átívelő iskolai projekt, közös felkészülés után a pedagógusok szervezésében)

- 10 további iskolai rendezvényen szemléletformálás
- Fotópályázat megvalósítása
- Médiakampány (cikkek, kisfilmek, interjúk)
- Internetes aloldal
- 3380 fő aktív elérése a szemléletformáló kampánnyal
- 52.000 fő többszöri passzív elérés a szemléletformáló kampánnyal

A projekt az alábbi **KEHOP prioritásokhoz** kapcsolódik:

- Klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, természeti katasztrófák kockázatának csökkentése
- Fenntartható, erőforrás-hatékony életmód és fogyasztás, szemléletformálás

A projekt révén elkészülő kerületi klímastratégia a KEHOP-1.2.0-15-2016-00001 azonosító számú „Klímastratégia kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” című projekt útmutatója alapján készítjük. Célkitűzései várhatóan kapcsolódnak az alábbi prioritásokhoz:

- Megújuló energiaforrások alkalmazása és energiahatékonysági fejlesztések
- Települési hulladékgazdálkodással kapcsolatos fejlesztések
- Természetvédelmi és élővilágvédelmi fejlesztések

A projekt, illetve a célzott kerületi klímastratégia illeszkedése a stratégiai környezetbe

A legfontosabb közigazgatási stratégiai dokumentumok, amelyekhez a kerületi klímastratégiának kapcsolódnia kell:

- (Második) Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (a továbbiakban: NÉS2)
- Budapesti Klímastratégia (elfogadás előtti állapot, mely nem hivatkozható és nem idézhető, a továbbiakban: BKS)³
- Kerületi Integrált Településfejlesztési Stratégia (a továbbiakban: ITS).

A dokumentumokhoz való illeszkedés egyben biztosítja a többi területfejlesztési és fejlesztési dokumentum szempontjainak érvényesülését is, valamint az összhangot a hatályos jogszabályokkal.

ENSZ *Párizsi Megállapodás* 2015, azaz a COP21 révén 198 ország elfogadta, hogy a globális felmelegedés mértékét az iparosodás előtti értékhez képest 2°C alatt tartják és törekszenek az 1,5°C alatti célérték elérésére. Európában elsőként Magyarország ratifikálta az egyezményt 2016 májusában. A 1,5 fokos vállalás teljesítése érdekében Budapest csatlakozott az *Under2* klímavédelmi szövetséghez, mellyel vállalta, hogy 2050-ig kevesebb, mint 2 tonna/fő/év kibocsátási szintre csökkenti az üvegházhatást okozó gázkibocsátást.

A *Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia* (NÉS2) négyféle keretecélt fogalmaz meg: a dekarbonizációra, az érzékeny ágazatok sérülékenység vizsgálatára, az alkalmazkodási képesség növelésére és a partnerség megteremtésére. Helyzetfelmérése szerint Budapesten a második legmagasabb (D-DK-i országrész után) az átlaghőmérséklet, és 10%-kal kevesebb csapadék hullt az elmúlt 50 évben (ellentétben az országos átlaggal, amely növekvő). A főváros – mint minden sűrűn beépített terület - a hőhullámokkal szemben is fokozottan

3A BKS-tervezetben szereplő legfontosabb célokat annak ellenére bemutatjuk, hogy a tervezet nem idézhető jelzettel érhető el. Ennek indoka egyrészt az, hogy a kerület részt vesz a fővárosi egyeztetési folyamatban, másrészt a KEHOP 1.2.1 felhívás is elvárja a fővárosi klímastratégia-terv ismeretét.

veszélyeztetett, és az európai szintű melegedés a Duna vízjárását szélsőségesse teheti. A NÉS2 javasolja a városszerkezetben a többközpontúságot és a települések összenövésének meggátolását. A műemlékek más épületekhez képest fokozottan érzékenyebbek a klímaváltozás káros hatásaival (pl.: extrém időjárási viszonyok, kártevők) szemben.

A *Nemzeti Energiastratégia* célkitűzései közül a kerületben is fontos az energiatakarékosság és energiahatékonyság fokozása, a megújuló energiák részarányának növelése. Ezért a teljes ellátási és fogyasztási láncot átfogó energiahatékonysági intézkedések szükségesek; növelni kell az alacsony CO₂ kibocsátású villamosenergia-termelés arányát, a megújuló és alternatív hőtermelés elérhetőségé, és az alacsony CO₂ kibocsátású közlekedési módok részesedését.

A *Budapest 2030* hosszú távú városfejlesztési koncepció 17 célja közül az 5. és 6. kifejezetten a környezetvédelmi és klímavédelmi-klímaalkalmazkodási fókuszokat azonosítja. A *Budapesti Klímastratégia* tervezete 2020-ra 6%-os, 2030-ig 15%-os, 2050-ig 25%-os mitigációs célt mutat, valamint 2030-ra felkészült ágazatokat, a klímaváltozás miatt nem csökkenő gazdasági és életminőségi mutatókat céloz. A már elfogadott Pest Megyei Klímastratégia célul tűzte ki, hogy példamutató klímabarát megyévé válik, valamint 2020-ig stagnáló, 2030-ig 4%-kal csökkenő, 2050-ig 42,4%-kal csökkenő ÜHG-kibocsátást céloz (2015-ös bázisához képest). Az adaptáció érdekében ágazati felkészülést, és az energiatudatossági szemléletformáláson keresztül is együttműködést vár el a Pest Megyei Klímastratégia.

Energia- és Klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv (EKSzCsT) formális és informális oktatási kormányzati feladatok cselekvési terve, amelyek segítenek a háztartások energiafelhasználásának csökkentésében. Az EKSzCsT megállapítja, hogy a lakossági energiafelhasználás az ország energiafelhasználásának legalább 32%-ért felelős, és viszonylag egyszerű beavatkozásokkal ezen belül 20%-os megtakarítás 2020-ig elérhető. Az energiafogyasztási formák közül a közlekedés környezeti hatásai közvetlen és közvetett módon is hozzájárulnak a környezetminőség romlásához, és ÜHG-kibocsátáshoz is. Ezzel a lakosság a kerületben tisztában van az előzetes véleményvizsgálat eredményei szerint. A közlekedési szállítási igényeket a területfejlesztés és az ipartelepítés eszközeivel, továbbá a távmunka és egyéb, a személyek és áruk fizikai mozgását kiváltó megoldások alkalmazásával, valamint alternatív közlekedési módokkal (kerékpár, gyalogos, közösségi) lehet csökkenteni az EKSzCsT szerint.

Az EKSzCsT-ben nem eléggé hangsúlyos, hogy a köznevelési intézményrendszeren keresztül elérhető szemléletformálási, tájékoztatási erőfeszítések csak abban az esetben válhatnak működőképes, hatásos kompetenciává, ha a felnőtt, az iskolán kívüli közösségek nem gyengítik a tanultak hatását. A felnőtt generációk negligáló, környezettel semleges vagy környezetromboló viselkedése nagyon gyorsan semlegesíti, törli a formális oktatásban akár kiváló mértékben elsajátítottakat. Emiatt a hatékony és eredmények iskolai fókuszú szemléletformálást folyamatos vezetői, döntéshozói megerősítésnek, és egyidejű lakossági és vállalkozói kampánynak kell kísérnie.

4. A projekt előkészítettségének bemutatása

Projekt megalapozó tanulmány

Az Önkormányzat nem rendelkezik klímavédelmi, fenntarthatósági szakemberrel, ezért szakirányú civil szervezetet vont be a projektbe, konzorciumi partnerként. A civil szervezet szakértői részleteiben megtervezték a szemléletformáló programot és elkészítették a PMT szakmai részeit.

Az előkészítés során az Egyesület szakértői részt vettek minimum 12 egyeztető találkozón az Önkormányzat munkatársaival, a Tankerületi Központ vezetőivel, a kerületi természettudományos munkacsoport pedagógusával és több környezeti nevelővel, hogy szakmailag megalapozott, a célcsoportok számára érdekes tevékenységeket dolgozzanak ki. A PMT kidolgozásában 3 szakértő vett részt.

A sikeres iskolai projektek megvalósítása érdekében előzetesen felvettük a kapcsolatot néhány kerületi pedagógussal és a Dél-Pesti Tankerületi Központtal.

Helyzetelemzés

Részletes helyzetelemzést készítettünk a PMT 2. pontjában.

Helyzetfeltárás

Online érintetti felmérés: a Budapest IX. kerület által tervezett Települési Klímastratégia tervezését előkészítő lakossági és érintetti felmérés készült 2018. áprilisában. A felmérés eredményeit és a kérdőívet csatoltuk.

Beszerezési tervet készítettünk, melyet csatoltunk. Közbeszerzés nem lesz a projektben.

Hatóságok előzetes tájékoztatását nem igényelte a projekt.

5. A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei), költségvetése és ütemezése

I. Kötelező, önállóan támogatható tevékenység (Felhívás 3.1.1.1. pontja szerint):

● a) helyi klímastratégia kidolgozása helyi önkormányzatok részére

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Új stratégia kerül kidolgozásra
Ferencvárosi klímastratégia kidolgozása			igen
Klímastratégia kidolgozása, szerkesztése, társadalmi egyeztetése	2018.09.01.- 2019. 06. 30.	1.320.000.-	-
Helyi klímastratégia társadalmi egyeztetésének és a klímaplatformnak a szervezése, dokumentálása és ellátás biztosítása	2018.09.01.- 2019.05.30.	740.000.-	-
Online társadalmi egyeztetés előkészítése és feldolgozása	2019.01.01.- 2019.04.30.	340.000.-	-
Szaklektori feladatok	2018.10.01.- 2019.01.31.	600.000.-	-

Részletes leírás:

Ferencvárosi klímastratégia kidolgozása

A klímastratégia várható célja, hogy a kerület lakossága és a kerület működtethetősége szempontjából a klímaváltozás következtében beálló állapotromlás és kockázattöbblek a jelenleg – beavatkozás nélküli helyzetre – becsülhetőnél alacsonyabb, kevésbé megterhelő szintű legyen.

A Ferencvárosi Klímastratégia-tervezet közösségi tervezésben készül el

- létrejön a ferencvárosi klímaplatform és 3x ülésezik (tervezett résztvevők: önkormányzat, civil szervezetek, ipar, szolgáltatók, oktatás, egyház, szociális szféra)
- online kérdőíves helyzetfeltárást végzünk (az előkészítő szakaszban végzett felméréstől eltérő tartalommal)
- a kerületben működő egyeztetési formák (kerekasztalok: oktatásügyi, egyházi, szociális, stb.) részére 4 műhely kerül megszervezésre a mitigációs és alkalmazkodási

- kompetenciafejlesztés és a bevonódás érdekében, valamint egyeztetési feladatokkal
- ☞ online társadalmi egyeztetést végzünk a stratégiáról
- ☞ a klímastratégia egyeztetett szövegét a testület időben megkapja

A stratégia egyeztetési változata 1 éven belül elkészül.

A kész stratégia a Képviselő Testülethez kerül elfogadásra.

A klímastratégia kidolgozásába, a szakmai lektorálásába 3, a klímaváltozás és stratégiakészítés terén jártas szakembert vonunk be.

A klímastratégia előkészítettségéről a projektelőkészítettségénél és a helyzetelemzésnél írunk. A stratégiakészítés módszerének indokoltságát (közösségi tervezés) számos hazai és külföldi tapasztalat támasztja alá, valamint az Útmutató is előírja.

A stratégiákhoz és szakpolitikákhoz való kapcsolódásról a Helyzetelemzésnél írunk.

A projekt révén elkészülő kerületi klímastratégia a KEHOP-1.2.0-15-2016-00001 azonosító számú „Klímastratégia kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” című projekt útmutatója alapján készítjük.

Ütemezés

Ferencvárosi klímastratégia kidolgozása	
Online kérdőíves helyzetfeltárás	2018.09.01.-2018.10.30.
Klímaplatform létrehozása, működése	2018.09.01.-2020.08.31.
Stratégia egyeztetési változat szerzői és szerkesztői munkák	2018.09.01.-2019.06.31.
Egyeztetési változat elkészül	2019.02.28-ig
Szaklektori feladatok	2018.10.01.-2019.01.31.
Meglévő egyeztetési fórumokon véleményeztetés	2018.10.01.-2019.05.31.
Kész stratégia átadása a Képviselő testületnek	2019.06.30-ig

II. Választható, önállóan támogatható tevékenységek (Felhívás 3.1.1.2. pontja szerint):

- a) intézményi, települési illetve több településen átfelölő, interaktív tematikus szemléletformálási programsorozatok szervezése és lebonyolítása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

Részletes leírás:

- b) települési figyelemfelhívó akciók megvalósítása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
1. Tanulj a klímáról, a klímáért! - lakossági előadások szervezése helyi klubokban	2019.01.01.- 2020.03.31.	575 000	130 fő aktív	igen
2. Fotópályázat a klímaváltozás kerületi hatásairól és az alkalmazkodásról	2019.01.01.- 2019.05.30.	550 000	100 fő aktív	nem

Részletes leírás:

1. Tanulj a klímáról, a klímáért!- lakossági előadások szervezése helyi klubokban

A tevékenység során beszélgetéssel egybekötött előadásokat tervezünk (összesen 5 alkalom), melynek során nagy hangsúlyt fektetünk a résztvevők bevonására és kérdéseik megválaszolására. A program végén klíma-totó kitöltésére kerül sor, melynek eredményeit felhasználjuk a további alkalmakkor.

A tevékenység célja, hogy a lakosság minél szélesebb köréhez eljuttassuk a projekt üzenetét és aktivizáljuk őket. A programmal a kerületben már működő klubokhoz, rendezvényekhez (Mindentudás Akadémiája (2 alk.), Közös Képviselők Klubja (1 alk.), Baba-mama klub (1 alk., Díjátadóval (fotópályázat) egybekötött lakossági előadás (1. alk.)) kapcsolódunk, ezzel is biztosítva a széleskörű elérést. A 2018 tavaszán végzett online érintetti véleményvizsgálatunk azt mutatja, hogy a megkérdezettek számára fontos a lakossági szemléletformálás.

A *közös képviselő*knak tartott fórum célja, a gyakorlatban jól hasznosítható tudás átadása a társasházak klímabarát üzemeltetésével kapcsolatban (pl.: hőszigetelés, fűtés- és világítás korszerűsítés, hulladékkezelés, napelem, zöld udvar). Mivel a helyi lakosság többsége régi építésű társasházakban él a közös képviselők tájékoztatását hatékony beavatkozási pontnak érezzük. Az épületek energetikai korszerűsítésével és energiahatékony üzemeltetésével a mitigáció és az adaptáció terén is sokat tehetünk, ami különösen fontos a szennyezett levegőjű, nyáron forró belvárosi területeken.

A *Mindentudás Akadémiájának* témái: klímaváltozás hatásaihoz történő alkalmazkodás, gyakorlatias ötletek a hőség elviselésére, egészségügyi tanácsok (orvostól) a szélsőséges időjárás okozta hatások mérséklésére.

Baba-mama klub témái: klímaváltozás hatásainak bemutatása, alkalmazkodási ötletek (pl. gyakorlatias ötletek a hőség elviselésére), megelőzés lehetőségei (pl.: mosható pelenka használatának praktikai, egészség- és környezetbarát háztartásvezetés)

Lakossági előadás témái: a fotópályázat témájához igazodva, a beérkezett fotók vetítése közben beszélgetünk a klímaváltozás kerületben tapasztalható hatásairól, valamint az erre adott válaszokról (árnyékolók, légkondicionálók, stb.). Megvizsgáljuk milyen technikákat érdemes használni és melyeket nem, az alkalmazkodás jegyében.

A lakosságon belül azért a fenti célcsoportokat választottuk, mert ők valamilyen szempontból érzékenyek a témára, így az ő bevonásuk, szemléletformálásuk hatékony lehet. Az MTVSZ 2016-os attitűdvizsgálata is kimutatta, hogy az idős korosztály jobban tart a klímaváltozás egészségügyi hatásaitól, mint a fiatalok és a budapesti lakosság is jobban tart ezen hatásoktól, mint a falusiak. A kisgyermekes szülőkről is tudjuk, hogy fokozottan érzékenyek az egészségügyi kérdésekre, ezért nagyobb cselekvési hajlandóságot mutatnak a környezetvédelem terén is. Utóbbi annak is köszönhető, hogy sok egészségvédelemmel kapcsolatos tevékenységnek pozitív környezetvédelmi hatásai vannak (Pl.: egészségre káros vegyszerek kerülése a háztartásban, bioélelmiszerek előnyben részesítése). Az MTVSz kutatásából is kiderül, hogy a friss szülők nagyobb felelősséget éreznek a cselekvésre, mint más csoportok. Az időskorúak felkészítése az időjárásváltozás hatásaihoz való alkalmazkodásra a társadalom és az egészségügyi intézmények szempontjából is fontos lenne, mivel ők egy kiemelten veszélyeztetett célcsoport (jobban megviselik őket a hőhullámok, védtelenebbek az új kórokozókkal szemben, stb.). Mindkét célcsoport esetében nagy előny, hogy már kialakult programokhoz tudunk csatlakozni, ahova ők rendszeresen eljárnak.

A közös képviselőknek szintén működik egy fóruma a kerületben, ami az ő elérésüket is megkönnyíti. Szerepükből adódóan, megfelelő segítséggel sokat tehetnek a társasházak korszerű, energiahatékony üzemeltetése és a zöldfelületek növelése érdekében.

A díjátadóval egybekötött előadást azért terveztük, hogy találkozhassunk és beszélgethessünk (ismereteket adhassunk át és információkat kapjunk - arról, hogy mit lát a lakosság) a pályázókkal, bemutathassuk munkáikat az érdeklődőknek és hogy olyan embereket is elérjünk, akik egy szimpla előadásra nem jönnének el. A fotók bemutatása lehetővé teszi, hogy szélesebb körben is ismertté váljon, hogy a klímaváltozás hatásai és a rájuk adott válaszok már ma is jelen vannak életünkben.

Célcsoportok: társasházak közös képviselői, nyugdíjasok, kismamák, lakosság

Elérések igazolása: Klíma-totó (teszt feladatlap) kitöltése 130 fő részéről, fénykép az előadásokról

2. Fotópályázat

A fotópályázat célja, felhívni a figyelmet arra, hogy a klímaváltozás nem valami távoli jövőbeli esemény, hanem már jelen van az életünkben. Másik célunk, hogy helyi (IX. kerületi) alapanyagot biztosítsunk a diákoknak a projektjeik megvalósításához (posztterek, prezentációk, virtuális tanösvény, stb.) és az önkormányzatnak a klímastratégia, a honlap aloldal, az előadások és a cikkek illusztrálásához.

Annak érdekében, hogy minél több pályamű érkezhessen be és minél több emberhez eljusson az üzenet, a pályázatot a teljes kerületi lakosságnak hirdetjük meg, nem csak a diákoknak. A 2018 tavaszán végzett online érintetti véleményvizsgálatunk is azt mutatja, hogy a megkérdezettek számára fontos a lakossági szemléletformálás, ezért is fontos, hogy a teljes érintett lakosság részt vehessen a pályázatban.

Arra kérjük a pályázókat, hogy keressék a meg a kerületben a klímaváltozás hatásainak megnyilvánulásait, valamint a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás nyomait. A kategóriákat a készülő stratégia alapján pontosítjuk. A lakosság ismereteinek bővítése érdekében a projekt során készülő honlap aloldalon bemutatjuk a klímaváltozással kapcsolatos alapvető információkat (közérthető módon). Ezen aloldal segítségével a pályázók kiválaszthatják, hogy mely kategóriába tartozik a művük és fényképeiket rövid magyarázattal láthatják el a választásukat illetően. Az arra érdemes pályaművek felkerülnek az aloldalra, ahol aztán a lakosság szembesülhet vele, hogy milyen hatásai vannak a klímaváltozásnak a kerületben és a diákok felhasználhatják a képeket az iskolai projektek megvalósításához, az önkormányzat pedig a klímaváltozáshoz kapcsolódó tevékenységeinél (stratégia, előadások, aloldal, kiadványok, stb. illusztrálásra).

A pályázat értékelése és a díjkiosztás még az iskolai projektek megvalósítása előtt megtörténik, hogy a munka kezdetére már elérhetőek legyenek a képek a diákok számára.

Célcsoport: kerületi lakosság

Elérések igazolása: 100 benyújtott pályázat (regisztráció során kitöltött kérdőív és a fénykép/ek magyarázattal)

- c) helyi szereplők szemléletformálása, ennek keretében: tájékoztató előadások/workshopok/fórumok szervezése és lebonyolítása a projektben érintett intézmények munkavállalói számára

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
Szemléletformáló előadások helyi szereplőknek	2019.01.01.- 2020.03.31.	510 000	110 fő aktív	90 fő igen, 20 fő nem

Részletes leírás:

A tevékenység során beszélgetéssel egybekötött előadásokat tervezünk (összesen 4 alkalom * 1,5-2 óra), melynek során nagy hangsúlyt fektetünk a résztvevők bevonására és kérdéseik megválaszolására. Az előadás során gyakorlati tanácsokkal látjuk el a résztvevőket a klímabarát üzemeltetéssel és programszervezéssel (pl.: "zöld büfé") kapcsolatosan, külön kiemelve a beruházást nem igénylő, vagy akár kis beruházással megvalósítható lehetőségeket. Kitérünk arra is, hogy a jövőbeni fejlesztések során milyen szempontokat érdemes szem előtt tartania egy klímabarát intézménynek.

A program végén kérdőív kitöltésére kerül sor, melyben arra is rákérdezzük a résztvevőknél, hogy ők személyesen hol tudnák hasznosítani az előadáson elhangzottakat.

A lenti célcsoportok bevonását elengedhetetlenül fontosnak érezzük a helyi klímastratégia céljainak elérésében, hiszen ők pozíciójukból adódóan rengeteget tehetnek a mitigáció és az adaptáció terén is. Az iskolai projektek sikeres megvalósításához elengedhetetlen, hogy minél több tanár is bevonódjon és elköteleződjön az ügy iránt, hiszen a program így lehet igazán hiteles és hosszútávon hatásos. Az önkormányzat működése, az ott dolgozók szemlélete sok döntésre van kihatással (beruházások, beszerzések, programszervezések, stb.) ahol tehetünk a klímaváltozás ellen és ami példát mutathat a helyi cégeknek és a lakosságnak is. Fontos, hogy a klímastratégia ne a fióknak szülessen, ezért elengedhetetlen az önkormányzati dolgozók és az intézményvezetők szemléletformálása a témában.

Az MTVSZ kutatása azt mutatja, hogy a helyi véleményvezérek tájékozottabbak az átlagnál a klímaváltozással kapcsolatos kérdésekben és nagyobb arányban valósítanak meg vagy terveznek tevékenységeket a klímabarát beruházások, vagy fogyasztás kapcsán. A cselekvési hajlandóságukra alapozva ezen tevékenységek körének kiszélesítésében kell támogatnunk őket, hiszen ők nem csak egyéni, de közösségi, intézményi szinten is sokat tehetnek a klímabarát működésért.

Célcsoportok: kerületi intézmények vezetői (általános és középiskolák, egyetemek, művelődési házak, Ferencvárosi Egészségügyi Szolgáltató) (1 alk.); önkormányzati dolgozók (1 alk.); pedagógusok (2 alk.)

Elérések igazolása: 110 kitöltött kérdőív

- d) gyakorlatorientált ismereteket átadó, pozitív, a mindennapos tevékenységekbe integrálható, jól alkalmazható példákat közvetítő térségi és helyi tanulmányi versenyek szakmai előkészítése és lebonyolítása

Tevékenység	Időtartam	Költség	Aktív (fő) /	Interaktív
-------------	-----------	---------	--------------	------------

	(év.hó.nap- év.hó.nap)	(bruttó Ft)	Passzív (fő)	(igen / nem)
Klímatudatos iskolai projektek - tantárgyközi tanulmányi verseny	2018.10.01. - 2020.03.31.	4 495 000	1520 fő aktív	igen

Részletes leírás:

1. Klímatudatos iskolai projektek - tantárgyközi tanulmányi verseny

A tevékenység során tantárgyközi tanulmányi versenyt hirdetünk a kerületi iskoláknak, klímatudatos projektek megvalósítása témakörben, majd az 1. forduló után 5 iskolával együttműködve valósítunk meg klímatudatossággal kapcsolatos projekteket. A tevékenységbe általános és középiskolák is bekapcsolódhatnak. A program célja, hogy az intézmények egész iskolára kiterjedő projekteket tervezzenek, valósítsanak meg és mutassanak be az éghajlatváltozással kapcsolatosan, a környezeti nevelés, a fenntarthatóságra nevelés és iskolai projekt - mint komplex tanulásszervezési eljárás - területein jártas mentorok segítségével.

A projektek témái: a klímaváltozás helyi hatásainak vizsgálata, megismerése; a hatások mérséklése; alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz.

A klímatudatos iskolai projektek mindegyike egy nagy produktummal zárul, ami lehet pl. egy iskolai kiállítás, egy kisfilm készítése, ami alapján bemutásra kerülnek az osztályok által vállalt, elvégzett résztvékenységek eredményei. A részekből (kisebb osztály-
produktumokból) áll össze a nagy egész, az iskolai produktum. A verseny során a projekttervezés, a megvalósítás és a bemutatás is értékelésre kerül, ezek alapján dől el az iskolák közötti sorrend. Az iskolák a helyezésnek megfelelő értékű díjazásban részesülnek.

A verseny 4 fordulóból áll:

1. forduló: 5 iskola kerül kiválasztásra, melyekkel elkezdődik a közös munka. A verseny meghirdetése után tájékoztatót tartunk az érdeklődő intézményeknek, ahol megismerhetik a projekt részleteit, hogy felelősen tudjanak dönteni a részvételről és megelőzzük a lemorzsolódást. A beadott jelentkezések alapján a projektben résztvevő szakértők kiválasztják az 5 résztvevő intézményt. (Kiválasztási szempontok: motiváltság, elköteleződés, személyi feltételek biztosítása.)
2. forduló: a pedagógusok felkészítő képzésen vesznek részt (5iskola*3 fő). Az ott megszerzett módszertani és klímaváltozással kapcsolatos szakmai tudás és háttéranyagok segítségével, a diákok bevonásával összeállítják és beküldik a projekttervüket. A mentorok segítik az iskolákat a felmerült kérdések megválaszolásában és tanácsokat adnak a projekt tervvel kapcsolatban.
3. Az iskolák megvalósítják a projektet, melynek fontos része a beszámoló elkészítése is. A beszámoló részei: képes és szöveges beszámoló az eseményekről, a folyamatról, az elért személyek körének és számának bemutatása, események során átadott ismeretek bemutatása, elérések igazolása kampánytermékekkel (rajzok, kitöltött feladatlapok, elkészített videók, poszterek, beszámolók, prezentációk, stb.).
4. Az intézmények csapatai, egy nyilvános rendezvényen bemutatják a megvalósított

projektjüket (pl.: ppt előadás, poszter, kisfilm formájában). A zsűri kiválasztja a győztes iskolát.

Maga a projekt (a verseny tárgya) a megvalósítás teljes folyamata az ötlet megszületésétől a lezárult folyamat reflektív értékeléséig. A megvalósításban mindenki aktív résztvevő, hiszen olyan részfeladatot vállalhat társaival, vagy akár önállóan, ami érdekli, ami igazi kihívást, sikerélményt jelent számára.

A projekt hosszabb időtartamot vesz igénybe, de a bevont iskolák maguk határozzák meg a témára fordított időkeretet (min. 3 hét), s előre meghatározzák a tanórák százalékos érintettségét, valamint a tanórán kívüli megvalósítás lehetőségeit is számba veszik (pl. fakultáció, szakkör, erdei iskola, napköziben végzett tevékenységek).

Fontos, hogy a gyerekek a tervezéstől kezdve a projektcsapat tagjai, hiszen számtalan területen kipróbálhatják magukat: pl. technikai, gazdasági, PR, tartalmi stb. részfeladatokban.

A felkészítő műhelymunka során számos konkrét példát mutatunk be és többféle ötletet adunk a résztvevőknek arra vonatkozóan, hogy milyen tevékenységekkel dolgozhatják fel a megadott témákat. Például: klímaórjázat indítása az iskolában, komposztálás bevezetése, iskolakert kialakítása, klímaváltozás hatásainak megfigyelése a kerületben (pl.: fenológiai megfigyelések, mikroklíma mérés, zöldfelület borítás mérése), iskolai cselekvési terv kidolgozása a megelőzés és az alkalmazkodás témakörében, virtuális tanösvény készítése a fotópályázat képeinek felhasználásával, riport készítése a kerület lakóival. Az iskolaszintű projekt keretében többféle módszer alkalmazása szükséges a bevont korosztályok sajátosságaihoz igazodva. A projektötletek megvalósításához háttéranyagokat és személyes szakmai segítséget (mentorálást) biztosítunk. A résztvevőket arra is buzdítjuk, hogy néhány programba vonják be a családtagokat is (pl.: cserebere börze a szülők részvételével), hogy minél szélesebb körhöz eljusson a projekt üzenete és a gyerekek ne csak az iskolában, de otthon is foglalkozzanak a témával.

Az ajánlott témák igazodni fognak a Ferencvárosi Klímastratégia kéziratához, mely elkészül a projektek megvalósítása előtt.

2019 tavaszán felkészítő műhelyen vesznek részt a tanárok, így lesz idejüket előkészíteni az őszi félévben megvalósítandó projektet, az iskola betervezheti az éves munkatervébe. 2019 őszén valósulnak meg a projektek, majd 2020 első negyedévében várjuk a beszámolókat és az eléérések igazolását. Ekkor kerül sor a nyilvános projektzáró eseményre is, ahol az öt iskola bemutatja a munkáját, az elkészült produktumokat a kerület lakosságának és a zsűri eldönti az iskolák közötti sorrendet, majd átadásra kerülnek a díjak.

A projekt során folyamatosan kapcsolatot tartunk az intézményekkel, szakmai és adminisztrációval kapcsolatos segítséget nyújtunk nekik.

Minden iskola kap egy eszközcsoportot (nagyító készlet, határozók, hőmérők, gyűjtőtégelyek, indikátorok, stb.), hogy hatékonyabban tudja megvalósítani terveit. Előzetes tapasztalataink alapján az intézmények nem rendelkeznek (vagy nem kellő számban) a fenti eszközökkel, melyek a klímaváltozáshoz kötődő vizsgálatok elvégzéséhez szükségesek, hogy a diákok gyakorlati tapasztalatot szerezhessenek a témában. A díjak is a témához kapcsolódó eszközök lesznek (pl.: mikroszkóp). Iskolánként 3 személy (pedagógusok, tanítók, szabadidős-szervező) kerül bevonásra, hogy egymást erősítsék a projekt megvalósítása során. A szervezők munkáját honoráljuk. A pedagógusok iskolai közösségi szolgálatosokat is bevonhatnak a szervezésbe, megvalósításba, ami kölcsönösen jó. Egyrészt nagyban segítheti a kisebb korosztállyal végzett munkát (a kicsik felnéznek a nagyokra), másrészt lehetőséget ad az IKSZ-es diákoknak az

elmélyültebb bevonódásra, aminek hatására a későbbiekben nagyobb eséllyel fogják képviselni az ügyet magánéletükben, leendő munkahelyükön, esetleg önkéntesként különböző civil szervezeteknél. (A közösségi szolgálatról Egyesületünk, vagy az adott iskola, ahol a szolgálatot végzi a diák, igazolást állít ki.)

Az iskolai projekt indokltsága

Nagy létszámú aktív elérésre ad lehetőséget egy komplex iskolai program. Korábbi hasonló projektek tapasztalata, hogy egy diák, akár 2-3 alkalommal is bevonódhat aktívan és további 2-4 alkalommal passzívan. Az hogy az egész iskola foglalkozik az éghajlatváltozás témakörével sokkal intenzívebb hatású, mintha csak egy alkalmi akció keretében találkozna a témakörrel. A projekt jellegétől függően néhány hónaptól akár több évig is kiterjedhet a program hatása. Egyrészt az esetlegesen bevezetett rendszer szintű változtatások következtében (pl.: komposztálás bevezetése, perlátorok felszerelése), másrészt a kint hagyott poszterek, feliratok miatt (pl.: Kapcsold le a villanyt!). Szintén tapasztalat, hogy az elfoglalt szülőket is könnyebb elérni a gyerekeiken keresztül, mintha külön programokat szerveznénk nekik.

A diákok szívesen részt vesznek ezekben a projektekben, mert az oktatási rendszerből legtöbbször hiányzó aktivitásra, tapasztalati tanulásra ad lehetőséget. Tapasztalataink szerint szeretik, hogy kimozdulhatnak a hagyományos oktatási formából és aktív résztvevők lesznek, hiszen maguk választhatják meg azt a tevékenységet, ami motiválja őket, s valóság alapú a tanulás, amiben részt vesznek (fontos, valódi problémát dolgoznak fel a saját helyi környezetükben). Az aktivitást a versenyhelyzet tovább növeli.

Az adott iskolai projekt az egyéni különbségek figyelembevételére (differenciálás), a szociális készségek fejlesztésére, a szociális kompetenciák fejlesztésére, a divergens gondolkodásra, a problémamegoldó képességek fejlesztésére, kreativitásra, a kommunikációs készségek fejlesztésére, az önismeret, az önkifejezés, a társismeret fejlesztésére teremt lehetőséget, vagyis sikeres tanulászervezést valósíthatnak meg a bevont intézmények.

Bővebben: <http://tanmester.tanarkepzo.hu/projektpedagogia>

További előny, hogy a tanultakat tovább adják barátaiknak, családjuknak. Mivel idejük jelentős részét az iskolában töltik, így - főleg a kisebbeknél - meghatározóak az iskolai szokások (pl.: szelektív hulladékgyűjtés, villany lekapcsolása), az ott látott minták. A felsőbb évfolyamoknál a kortárs hatást lehet kihasználni egy intézményi szintű projekttel. Fentiek segíthetnek elérni, hogy a diákok ne csak a program keretein belül foglalkozzanak a témával, hanem a mindennapjaik részévé váljon a klímatudatos életmód.

Fontosnak tartjuk a diákok szemléletének formálását, ismereteik bővítését, mert amíg ma csak a népesség kis része foglalkozik érdemben a klímaváltozással, addig ők a jövőben már nem kerülhetik ki ezt a témát, a mindennapjaik része lesz az alkalmazkodás a megváltozott körülményekhez. Az is fontos szempont, hogy a ma diákjai hamarosan munkavállalókká, döntéshozókká válnak (családi, munkahelyi, vagy akár politikai szinten is).

Az MTVSZ attitűdvizsgálata alapján a véleményvezérek szerint is fontos az oktatás és a jövő generáció szerepe, hiszen a hatások jelentős részével nekik kell majd komolyan szembenéznük.

Felkészítő műhelymunka

A szervező pedagógusoknak 15 órás műhelymunkán vesznek részt, hogy szakmailag és módszertanilag is felkészüljenek a projektek megvalósítására és a diákok bevonásával kidolgozhatják projektterveiket. Iskolánként 3 pedagógus részvételét tervezzük. Összesen 15 fő.

A műhelymunka témái:

- módszertani ismeretek a komplex tanulószervezésről
- szakmai ismeretek a klímaváltozásról (alapfogalmak, alap összefüggések, Magyarországon és azon belül Bp-en és a kerületben várható hatások és alkalmazkodási stratégiák bemutatása, egyénileg és iskolai szinten megvalósítható gyakorlatorientált alternatívák bemutatása)
- projektterv kidolgozásának megkezdése (iskolánként)
- jó gyakorlatok bemutatása inspiráció gyanánt
- a témához kapcsolódó aktuális pályázati lehetőségek, kampányok bemutatása

A képzés mellett háttéranyagokkal is ellátjuk az intézményeket. Pl.: módszertani ötletek leírásai, szakmai honlapok, programok és kiadványok linkjei, a jelen pályázatból készülő kiadvány.

A projekt célcsoportja: közép- és általános iskolás diákok és tanáraik, valamint közvetve a diákok családtagjai

Elérések igazolása: elkészült kampánytermékekkel (rajzok, kitöltött feladatlapok, elkészített videók, poszterek, beszámolók, prezentációk, kitöltött kérdőívek, helyzetfeltáró lapok), 1520 főtől

Az iskolai projektek más intézményeket, vagy az intézmény más tagozatát érintik, mint a vándortanösvény, hogy az aktív eléréseknél ne legyen átfedés. A vándortanösvény anyagát természetesen ezen intézmények is használhatják a projektjeik megvalósítása során, de ezt elérésként nem tüntetjük fel a "Vándortanösvénnyel történő szemléletformálás iskolai rendezvényeken" c. tevékenységénél.

Projektzáró

Az iskolai projektek megvalósítását követően szeretnénk szélesebb körben is ismertté tenni az intézmények eredményeit, ezért egy projektzáró rendezvényt szervezünk. Az eseményen a diákok poszterek és előadások formájában mutathatják be projektjeiket, produktumaikat a többi iskolának, szüleiknek, barátaiknak, az Önkormányzatnak és az érdeklődő lakosságnak. A projektzáróra való felkészülés során az intézmények is összegzik tevékenységeiket, elért eredményeiket, ami az iskolának is egy újabb lehetőséget ad arra, hogy szembesüljön vele, mi mindent tudnak elérni egy iskolai projekttel és a résztvevők is büszkék lehessenek munkájukra. A diákok gyakorolhatják, hogyan kell szemléletesen és közérthetően bemutatni munkájuk eredményét. Az érdeklődők pedig inspirálódhatnak a sok-sok tevékenységet látva és büszkék lehetnek a megvalósítókra. Reményeink szerint az itt látottak ötleteket, kedvet adnak majd az iskoláknak a klímatudatos tevékenységek további folytatásához és az iskolán kívülről érkező látogatók is kedvet kapnak a cselekvéshez.

A projektzárón bemutatásra kerülnek a fotópályázat alkotásai is vetített formában. (A díjátadóra nem itt kerül sor, mivel a pályázat majd egy évvel megelőzi a projektzárót, hogy az iskolák projektjeik során fel tudják használni a beérkezett pályaműveket.)

A tevékenység során a tudásátadás több ponton is megvalósul: a felkészítő műhelymunkán, a mentorálás kapcsán, majd a projektek megvalósítása során a tanároktól a gyerekek irányába és a gyerekek között (pl. kiselőadások formájában) is. A beszámoló elkészítése és a projektzárón történő bemutató is a klímaváltozással kapcsolatos ismeretek átadását (is) szolgálja.

A mentorok a folyamat során figyelemmel kísérik, hogy a pályázat céljainak megfelelően, a pályázatban meghatározott témakörökben történjen meg az ismeretátadás. Ezt a felkészítő műhelyen átadott ismeretek, a háttéranyagok (jó gyakorlatok bemutatása, szakmai cikkek, filmek, előadások, könyvek ajánlása) és a projektek nyomon követése biztosítja.

III. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek (Felhívás 3.1.2.2. pontja szerint):

● a) gyakorlatban hasznosítható ismeretek és tudás átadására alkalmas szakkörök szervezése és lebonyolítása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

Részletes leírás: -

● b) a települési programsorozathoz és figyelemfelkeltő akcióhoz kapcsolódó médiakampányok megszervezése és lebonyolítása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
A települési programsorozat előkészítése: offline előkészítő megjelenés a kerületi sajtóban és érzékenyítő facebook kampány	2018.10.01- 2018.12.31.	400 000	45 000 fő passzív	nem
A települési programsorozathoz kapcsolódó offline és online kampány lebonyolítása (facebook tartalmak létrehozása, problématerkép felvázolása, programok promótálása, ismertségük építése, tudósítás az	2018.12.01- 2020.05.31.	2 000 000	52 000 fő passzív	nem

eseményekről, interjúk készítése szakértőkkel-PR cikkek)				
---	--	--	--	--

Részletes leírás:

A tevékenység során a 3.1.1.2. b) pontban bemutatott tevékenységekhez (lakossági előadások és fotópályázat) kapcsolódóan bonyolítunk le médiakampányt, melynek során érzékenyítés és tudásátadás történik a lakosság számára, a fenti tevékenységek által érintett témákhoz kapcsolódóan. A kampány másik fontos eleme az események kommunikációs támogatása, hogy a lakosság minél szélesebb köre kapjon róla információt, hogy mikor és milyen aktivitások valósulnak meg, majd arról, hogy mi volt ezek eredménye (pl. fotópályázat).

A pályázati tevékenységeket támogató médiakampány három alappilléren nyugszik:

BEVEZETŐ SZAKASZ

I.) BEVEZETŐ SZAKASZ (A klímaváltozás problematikáját bemutató érzékenyítő offline és online kampány)

A klímaváltozás jelentőségének kerületi tudatosítása. Ennek érdekében az Önkormányzat 14 ezer követővel rendelkező facebook oldalán a klímaváltozás globális és lokális hatásaival kapcsolatos online kampányt kezdeményezünk, amellyel a kerületi programsorozatot befogadását kívánjuk előkészíteni. A kerületi lapban egy kapcsolódó beharangozó anyagot jelentetünk meg, így a program megkezdésekor 40.000 háztartásba is eljutunk a lap terjesztése által.

A kommunikáció központi felülete online, ehhez három videót forgatunk le:

- 1.) A klímaváltozás általános problematikája (a klímaváltozás mindennapi életet befolyásoló hatásainak bemutatása),
- 2.) A kerületben élők véleménye a klímaváltozásról (a lakossági vélemények szembesítése a szakemberek álláspontjával – egy klímakutató megszólaltatása interjú formájában)
- 3.) „Formáljuk közösen a jövőt!” – követendő jó gyakorlatok bemutatása

A filmek terjedelme külön-külön: 1,5 perc

Tervezett költségük: 100.000.- / film.

A videocontentek publikálási felülete elsődlegesen a kerületi facebook oldal. A tervezett facebook hirdetések összköltsége: 100.000.-

A facebookon 5.000 főt kívánunk elérni organikus és fizetett elérés formájában. A tervezett contentek online szavazásokkal is kiegészülnek, ahol a három témakörrel kapcsolatban kérdéseket fogalmazunk meg helyi lakosságnak, amelyre regisztrációt követően a microsite-on válaszolhatnak.

Az első lépcsőben keletkezett alkotások a program microsite-jának videotárában is elhelyezésre kerülnek.

ISMERTSÉG- ÉS REPUTÁCIÓÉPÍTŐ SZAKASZ

A kerületi programsorozat sikeres megvalósításának érdekében folyamatos médiakampányt kívánunk folytatni a kerületi offline és online médiában. A klímaváltozással kapcsolatos lokális „csomópontok” kihangsúlyozásával (többek között: klímaváltozás hatásainak mérséklése, zöldterületek megőrzése, energiatakarékosság, hatásokhoz történő alkalmazkodás

lehetőségei) az érintetti körben a közösségi és a személyes felelősség kérdéskörére helyezük a hangsúlyt. A „lokális” csomópontok kommunikációját összekapcsoljuk a kerületi programok (fotópályázat, Tanulj a klímáról!-előadások) ismertségének építésével, így javítva a program elfogadását.

A csomópontok kommunikációját videotartalmakkal (rövidfilm: 30”-1 min, tervezett költsége: 50.000.-/film) és PR-cikkkel, tudósításokkal (kerületi média) kívánjuk elérni. Az eseménykommunikációt a promóciós szakaszban fényképes online tartalmakkal, a tudósítási szakaszban videotudósításokkal és élő facebook közvetítésekkel erősítjük. Célkitűzésünk, hogy a program teljes időtartama alatt folyamatos legyen a tematikus kommunikáció az összes elérhető felületünkön, így minden hónapban megjelenjen a felületeinken 1 kapcsolódó videóanyag és kétheti rendszerességgel egy szöveges tartalom (offline, vagy online). A kerületi médiára elsődlegesen az eseményekről történő tudósítások elkészítésében építünk.

Tervezett filmek száma: 14 db, költségük: 50.000.-/db, mindösszesen: 700.000.-

Tervezett hirdetési költség: 30.000.- / hó, mindösszesen: 420.000.-

PR-cikkek, szövegírás: 380.000.-

TÁMOGATÓ SZAKASZ

PR tevékenységünkben kiemelt feladatnak tekintjük a program során megvalósuló aktivitások kommunikációs támogatását. Terveink szerint tíz alkalommal tematikus pr-cikkeket jelentetünk meg a projekthez kapcsolódóan különböző online és offline felületeken. A kerületi önkormányzat facebook oldalán kommentelési lehetőséget is biztosítunk az olvasók számára. A cikkek műfajukat tekintve interjúk és riportok lesznek.

Tervezett költségek: 50.000.-/cikk, mindösszesen: 500.000.-

A kerületi média jelenlegi elérései:

Ferencváros Újság: 40 ezer példány újság (teljes körű kerületi terjesztés),

9.tv: teljes kerületi elérés (a televízió youtube csatornájának elérése 40 ezer fő),

Ferencváros facebook oldal: 12 ezer követő.

Elérés igazolása: média szolgáltató igazolása a nézettségi adatokról, média szolgáltató igazolása a lap példányszámáról, facebook statisztikája

● c) ismeretterjesztést célzó kiadványok kidolgozása, terjesztése

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
Cselekedj a klímáért! - kiadvány kidolgozása, terjesztése	2019.01.01.- 2019.12.31.	1 000 000	2500 fő passzív	nem

Részletes leírás:

Cselekedj a klímáért!

Kiadvány kidolgozása és terjesztése a 12-16 éves korosztály körében. Tartalma: klímaváltozás mérséklésével kapcsolatos gyakorlati tippek bemutatása, valamint a klímaváltozás fővárosi hatásaihoz való alkalmazkodással kapcsolatos ismeretek átadása. A füzet tartalmaz egy feladatlapot, melyen a diákok rögzíthetik saját fenntarthatósági törekvéseiket.

Projektünkbe több ponton, nagy létszámban vonjuk be ezt a korosztályt, így szükségesnek érezzük, hogy készüljön számukra egy kézzelfogható kiadvány, mely összefoglalja és emlékezteti őket arra, hogy mi mindent tehetnek az éghajlatváltozás témakörében. Az általuk hazavitt kiadványokat ráadásul a szülők is haszonnal forgathatják, hiszen a benne található információk többségében számukra is relevánsak.

Célcsoport: 12-16 éves korosztály és közvetve az ő szülei

Elérés igazolása: elkészült és kiosztott kiadványok száma, nyomda számlája - 2500 db

● d) a felhívás fő céljához kapcsolódó szakirányú tanulmányi kirándulások, szakmai tanulmányutak megszervezése és lebonyolítása, azokon való részvétel támogatása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap- év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

Részletes leírás:-

● e) a projektgazda honlapján belül a projekt számára aloldal létrehozása és annak a projekt során elkészített tartalmakkal és szervezett eseményekkel való folyamatos feltöltése, frissítése

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap- év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
A projekthez kapcsolódó akadálymentesített microsite létrehozása, üzemeltetése, frissítése	2018.09.01.- 2020.08.31.	600 000	5 000 fő passzív	nem

Részletes leírás:

A projekt aloldalát a ferencvaros.hu oldalhoz kapcsolódva akadálymentesített microsite formában tervezzük létrehozni. A microsite eseménynaptárként, híroldalként (a projekthez kapcsolódó események bemutatása), fotó és videótárként működne.

Ütemezés:

A projekthez kapcsolódó akadálymentesített microsite létrehozása: 2018.09.01.-2018.10.01.

A microsite üzemeltetése, frissítése: 2018.10.01- 2020.08.31.

Elérés igazolása: microsite látogatóinak számáról kiállított igazolás

● f) térségi vagy helyi rendezvényeken a klímatudatos szemlélet fontosságát népszerűsítő kreatív és játékos foglalkozások szervezése és lebonyolítása gyermekek számára

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
1. Vándortanösvénnyel a klímáért	2018.10.01. - 2020.03.31.	5 770 000	1450 fő aktív	igen

Részletes leírás:

1.Vándortanösvénnyel a klímáért

1.1 Vándortanösvény elkészítése, felkészítő műhely szervezése

A vándortanösvény a legkorszerűbb tanításai elméleteknek megfelelő, környezeti nevelési módszer, eszköz. Segítségével játékos, interaktív foglalkozások keretében szerezhethetnek a gyerekek az éghajlatváltozással kapcsolatos ismereteket. A vándortanösvény tartalma: 4 molinó, 12 játék/interaktív kísérlet, valamint egy használati útmutató és módszertani gyűjtemény, mely segítségével tovább színesíthetők a foglalkozások. A módszertani gyűjtemény lehetővé teszi a különböző korosztályoknál való alkalmazást, valamint a téma feldolgozásának folytatását a foglalkozást követően, akár tanórai keretek között is. A játékok száma lehetővé teszi a különböző korosztályok igényeihez igazított alkalmazást, valamint, hogy egy teljes osztály interaktív módon kapcsolódjon be a foglalkozásba 3-4 fős csoportokban, forgószínpad szerűen.

A vándortanösvényből két példány készül, hogy az iskolákban, a helyi rendezvényeken és az Önkormányzat erdei iskolájában is használható legyen a projekt során és azt követően is. A projektben kalkulálunk a felmerülő pótlás igénnyel is, hiszen sok kézen mennek keresztül a játékok.

A használati útmutató és módszertani gyűjteményből 2 nyomtatott példány készül és a honlapon online is elérhető lesz a tartalma.

A tanösvény fizikai megvalósulásában egy termet, aulát, vagy folyosót foglal el úgy, hogy egyszerre egy osztály számára ad lehetőséget a foglalkozásra, 45 percben, vagy akár hosszabb időtartamban is. Utcai rendezvényeken egy sátorban is elhelyezhető, kisebb csoportokban, rövidebb időtartamban is használható.

A tanösvény célja a szemléletes bemutatás, a cselekvésre késztetés, valamint gyakorlati ötletek átadása a megelőzésre és alkalmazkodásra vonatkozóan.

Témái:

- klímaváltozással kapcsolatos alapismeretek bemutatása molinón, játékokkal és kísérletekkel (alapfogalmak és összefüggések (energiafelhasználás és klímaváltozás; fogyasztási szokások és klímaváltozás) bemutatása szemléletesen és közérthetően)
- klímaváltozás helyi hatásainak szemléletes bemutatása (molinón),
- a hatások mérséklésével és az alkalmazkodással kapcsolatos gyakorlatorientált alternatívák bemutatása molinón és játékos formában (klímatudatos táplálkozás,

fogyasztáscsökkentés, fenntartható közlekedés, energiahatékonyság növelés, hőhullámokhoz történő alkalmazkodás, valamint a zöldfelületek növelésének lehetőségei; komposztálás, stb.).

Tapasztalat: egy más témában (Hermann Ottó munkássága) készült vándortanösvényünk és számos interaktív játékunk/kísérletünk már bizonyította, hogy érdemes ezt a módszert alkalmazni. Korábbi tanösvényünk 4 éve nagy sikerrel működik iskolákban és rendezvényeken egyaránt. Az alkalmazott játékoknál tapasztalat, hogy bár az iskolás korosztály az elsődleges (de nem kizárólagos) célcsoport, a kisgyerekek és a felnőttek is érdeklődve próbálják ki őket a rendezvényeken, majd a játék kapcsán szívesen beszélgetnek is a felmerült témákról.

Célcsoportok tekintetében fontosnak tartjuk kiemelni, hogy bár az elsődleges célcsoport a gyerekek, mellettük nem szabad megfeledkezni az őket nevelő, velük együtt élő, számukra példát mutató szülőkről és tanárokról sem. A rendezvények esetében kifejezetten igaz, hogy a szülők is szívesen bekapcsolódnak a feladatok megoldásába, vagy amíg a gyermek játszik, felteszik a kérdéseiket a megjelenített témával kapcsolatban. E mellett az átadásra szánt ismeret a szülőnek sokszor ugyanúgy újdonság, mint a gyerekeknek. Fentiek miatt a gyerekeket kísérő szülőket és pedagógusokat is célcsoportnak tekintjük.

Felkészítő műhely foglalkozásvezetőknek

Egy 5 órás műhely során 18 főt képzünk ki a vándortanösvénnyel történő foglalkozások vezetésére. Ezen pedagógusok, környezeti nevelők, önkéntesek és közösségi szolgáltatók fogják végigkísérni a programsorozatot. A képzés témája: klímaváltozással kapcsolatos elméleti ismeretek, gyakorlatorientált lehetőségek, a vándortanösvénnyel történő szemléletformálás lehetőségei, szervezéssel és dokumentálással kapcsolatos tudnivalók, tennivalók. Az iskolák tanárainak és diákjainak bevonásával az a célunk, hogy néhány meghatározó ember jobban elmélyüljön a témában és elköteleződjön az ügy iránt. Így nagy eséllyel a projekten kívül is számíthatunk további aktivitásra az érintettektől.

Célcsoportok: IX. kerületi iskolák tanárai és diákjai (az IKSZ keretében), az MKNE környezeti nevelői

Elérés igazolása: lásd az iskolai rendezvényeknél.

Ütemezés: 2019. március

1.2 Vándortanösvénnyel történő szemléletformálás helyi rendezvényeken

A projekt időtartama alatt 4 helyi rendezvényen tervezünk megjeleníteni a vándortanösvénnyel, ahol elérhetjük a családokat és a helyi ifjúságot. (Ferencvárosi rendezvények: Föld Napja, Lakótelepi Vigasságok, Autómentes Nap, Sportválasztó, Tavaszváró) A vándortanösvényt 3-4 képzett animátor kíséri, akik segítenek a játékokban és válaszolnak a felmerülő kérdésekre. A rendezvényeken 250 főt szeretnénk elérni aktívan.

Azt a MTKSZ 2016-os kutatása (MTVSZ: A magyar lakosság klímaváltozási attitűdvizsgálata) alapján a lakosság körében nagy igény van rá, hogy rendezvényeken szerezhessenek be információkat a klímaváltozással kapcsolatban, valamint olyan ismeretekhez jussanak,

melyek kézzelfogható eredményt hoznak. Az elmúlt ~15 évben a Magyar Környezeti Nevelési Egyesület és szakértőink is számos rendezvényen megtapasztalták ezt az igényt. A 2018 tavaszán végzett online érintetti véleményvizsgálatunk is azt mutatja, hogy a megkérdezettek számára fontos a lakossági szemléletformálás. A szemléletes, interaktív elemek mindig sok érdeklődőt vonzanak, akikkel aztán személyre szabottan (ismereteiknek és érdeklődésüknek megfelelően) lehet folytatni a beszélgetést a témáról. A hitelesség megőrzése érdekében fontos, hogy rendezvényeinken képzett animátorokkal kerüljenek kapcsolatba az érdeklődők. Ez segíti a személyre szabott beszélgetéseket, valamint a téma iránti elköteleződés kialakulását. Animátoraink gyakorlott környezeti nevelők (alkalmanként 2 fő) és lelkes, a téma iránt érdeklődő önkéntes (általában egyetemisták), vagy iskolai közösségi szolgálatos fiatalok (IKSZ) (alkalmanként 1-2 fő), akiket külön képzésen is felkészítünk a vándortanösvénnyel történő szemléletformálásra. Az önkéntesek és az IKSZ-esek a program kapcsán elmélyülnek a klímaváltozás témakörében, változik a szemléletmódjuk és jellemzően több ponton változtatnak az életvitelükön, mint azok, akik csak egyszer találkoztak a témával. A rendezvényeken 250 főt szeretnénk aktívan bevonni a programba.

Célcsoport: helyi rendezvényeket látogató gyerekes családok

Elérések igazolása: 250 menetlevél (a résztvevő az egyes feladatok elvégzésekor pecsétet kap a névre szóló menetlevelében, mely igazolja, hogy elvégezte a feladatot, a menetlevél akkor minősül kitöltöttnek, ha abban legalább 4 pecsét van), vagy klíma-totó (teszt feladatlap) kitöltése. A körülményektől (korosztály, helyszín) függ, hogy melyiket használjuk.

Ütemezés: 2019.03.01.-2020.04.30.

1.3 Vándortanösvénnyel történő szemléletformálás iskolai rendezvényeken

10 iskolába visszük el a vándortanösvényt, ahol 2-2 délután vehetnek részt a foglalkozáson a diákok. A foglalkozásokat 3-4 képzett animátor vezeti: 1 pedagógus, vagy az MKNE szakembere és 2-3 közösségi szolgálatos diák. A tanteremben, aulában, vagy folyosón felállított vándortanösvénnyel osztályonként mehetnek végig a diákok és próbálhatják ki a játékokat, végezhetik el a kísérleteket.

Az iskolákban 1200 diákot és tanárt szeretnénk elérni aktívan a vándortanösvénnyel. Ebbe bele értjük a képzésen részt vevő 18 főt is.

Célcsoport: kerületi általános- és középiskolás diákok és tanáraik

Elérések igazolása: 1200 menetlevél (a résztvevő az egyes feladatok elvégzésekor pecsétet kap a névre szóló menetlevelében, mely igazolja, hogy elvégezte a feladatot, a menetlevél akkor minősül kitöltöttnek, ha abban legalább 4 pecsét van), vagy klíma-totó (teszt feladatlap) kitöltése. A körülményektől (korosztály, időkeret, helyszín) függ, hogy melyiket használjuk.

Ütemezés: 2019.04.01.-2020.05.30.

- g) a gyakorlati tanulást elősegítő, a célcsoport aktivitására építő, demonstrációs elemeket tartalmazó ismeretterjesztő bemutatóhely kialakítása

Tevékenység	Időtartam (év.hó.nap– év.hó.nap)	Költség (bruttó Ft)	Aktív (fő) / Passzív (fő)	Interaktív (igen / nem)
-	-	-	-	-

Részletes leírás:-

IV. Projekt költségvetése:

Piaci árak való megfeleléség alátámasztása

Költségtábla elemeinek bemutatása

Költségek alátámasztása: a részletes költségvetés benyújtásának célja az, hogy láthatóvá váljon, hogy végiggondolt, megalapozott költségvetés készült a pályázathoz és hogy látszódjon, az egyes költségek mely tevékenységekhez kapcsolódnak. Az EPTK-ban is szereplő költség részletezések célja is az, hogy alátámassza a feltüntetett költséget, természetesen az árajánlattal/előzetes költség alátámasztással együtt.

Projekt megalapozó tanulmány készítése

Indoklás a PMT elkészítési költségének (nettó 200e Ft) elszámolásához:

Az Önkormányzat nem rendelkezik klímavédelmi, fenntarthatósági szakemberrel, ezért szakirányú civil szervezetet vont be a projektbe, konzorciumi partnerként. A civil szervezet szakértői részleteiben megtervezték a szemléletformáló programot és elkészítették a PMT szakmai részeit. Az előkészítés során az Egyesület szakértői részt vettek minimum 12 egyeztető találkozón az Önkormányzat munkatársaival, a Tankerületi Központ vezetőivel, a kerületi természettudományos munkacsoport pedagógusával és több környezeti nevelővel, hogy szakmailag megalapozott, a célcsoportok számára érdekes tevékenységeket dolgozzanak ki, majd megírták a tanulmányt. A PMT kidolgozásában 3 szakértő vett részt, akik nem alkalmazottai az Egyesületnek, ezért szeretnénk kifizetni az eddig elvégzett munkájukat.

Alátámasztás: Geometrin Kft.

Helyzetfeltárás költsége (300e)

A projekt előkészítése kapcsán elkészült egy online felmérésen alapuló helyzetfeltárás. Ennek a költségét szeretnénk itt elszámolni. A dokumentumot csatoltuk a PMT mellékleteként.

Alátámasztás: Geometrin Kft.

Szakértői díj: Ferencvárosi Klímastratégia kidolgozása: szakmai lektorálása és online társadalmi egyeztetése (940e)

- Ferencvárosi klímastratégia szakmai lektorálása 2 szaklektor bevonásával (600e)

Alátámasztás: csatolt előzetes költség alátámasztás: Szakértő által becsült munkaidő igény: 2

fő*24 óra. Az mmk.hu honlap díjszabása alapján becsült költséggel az óradíj: 12,5e Ft.

- Online társadalmi egyeztetés előkészítése és feldolgozása (340e Ft)

Az előkészítést végző személy egyeztet az érintettekkel (stratégia szerkesztője, projektvezetők, szakmai vezető, kommunikációért felelős személy).

Alátámasztás: csatolt előzetes költség alátámasztás: Szakértő által becsült munkaidő igény: 85 óra. Az mmk.hu honlap díjszabása alapján becsült költséggel az óradíj: 4e Ft.

Helyi szereplőknek szóló szemléletformáló előadások szervezése, dokumentálása, szakmai tartalom egyeztetése az előadókkal (350e)

3.1.1.2. c) tevékenységhez kapcsolódó költség.

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Dr. Vásárhelyi Tamás egyéni vállalkozó)

Előadói díj: szemléletformáló előadások helyi szereplőknek (160e)

A helyi klubokban tartandó előadások árajánlata (Viktor Bt.) alapján került meghatározásra az ár, mivel hasonló tematikájú és azonos időtartalmú (1,5-2 ó) előadásokról van szó.

Szakértői díj: Vándortanösvény kivitelezése és a vándortanösvénnyel történő szemléletformáló programsorozat lebonyolítása (4.080e)

Tevékenység részletezése: Vándortanösvénnyel a klímáért c. szemléletformáló program koncepciójának kidolgozása, létrehozásának irányítása (690e Ft) és a vándortanösvénnyel történő szemléletformáló programsorozat szakmai irányítása 15 hónapon keresztül (810e Ft)

Vándortanösvény készítése: szemléltető eszközök készítése leírással (szerzői és kivitelezési díj): 14 db*2 pld. * 45e Ft=1.260e FT, molinók szerkesztése és kivitelezése (4db*2 sorozat*90e Ft=720e Ft), használati útmutató és módszertani ötlettár (600e Ft)

Alátámasztás: csatolt árajánlat: Geometrin Kft.

Tréneri díj a vándortanösvény felkészítő műhelyén (100e)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Viktor Bt.)

Szakértői díj: vándortanösvény bemutatása iskolai rendezvényeken (520e)

A vándortanösvény 10 iskolában kerül bemutatásra, 1 szakértő vezetésével, aki a részt vesz a felkészítő műhelymunkán, 2 délután során bemutatja az iskolában a vándortanösvényt, biztosítja a rendezvény dokumentálását (elérések), valamint megszervezi a kiállítás helyszínre történő szállítását. Az ő díjazása: 2 nap * 26e Ft. Csatoltuk az előzetes személyi költség alátámasztást, mely a korábbi tapasztalatokon és a más pályázatokban is alkalmazott napidíjon alapul.

Szakértői díj: iskolai szemléletformáló program kidolgozása, szakmai irányítása, valamint a fotópályázat megvalósítása (1.620e)

Klímatudatos projektek megvalósítása az iskolákban 18 hónapon át: szakértői díj: iskolai szemléletformáló program kidolgozása, szakmai irányítása, intézmények bevonása a programba, kapcsolattartás az iskolákkal, háttéranyagok kidolgozása (1.260e Ft);

Fotópályázat megvalósítása: pályázati kiírás elkészítése, terjesztése, beérkező pályázatok kezelése, zsűrizés lebonyolítása (360e Ft)

Alátámasztás: csatolt árajánlat: Geometrin Kft.

Tréneri díj a klímatudatos iskolai projektek felkészítő műhelyén és az intézmények mentorálásának díja (505e)

Tréneri díj: 2 fő * 120e Ft, Mentorálás: 5 intézmény * 53e Ft

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Viktor Bt.)

Szakértői díj: klímaváltozási szakértő előadása a klímatudatos iskolai projektek felkészítő műhelyén, valamint előadás és személyes konzultáció a helyi klubok előadásain (335e)

Előadói díj a klímatudatos iskolai projektek felkészítő műhelyén (1 ó): 2 alk. * 30e Ft = 60e Ft

Előadói díj a helyi klubokban (1,5-2 ó): 4 alk. x 40e Ft = 160e Ft

Előadói és tanácsadási díj a Közös Képviselek Klubjában, 6 óra időtartamban (helyi klub): 115e Ft, mely az előadás mellett tanácsadást is tartalmaz a közös képviselőknek, ahol a szakértő személyre szabott segítséget tud nyújtani az érdeklődőknek.

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Viktor Bt.)

Zsúri díjazása (fotópályázat) (3 fő * 30e Ft = 90e Ft)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Dr. Vásárhelyi Tamás egyéni vállalkozó)

Lakossági előadások szervezése, szakmai tartalom egyeztetése az előadókkal, dokumentálás (300e)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Dr. Vásárhelyi Tamás egyéni vállalkozó)

Médiakampány megszervezése és lebonyolítása (2400e)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (G-Mark Consulting Kft.)

A települési programsorozathoz és figyelemfelkeltő akcióhoz kapcsolódó médiakampányok megszervezése és lebonyolítása tevékenység és a honlap aloldal létrehozása és működtetése tevékenység egy árajánlaton szerepel, melynek tárgya *a pályázati tevékenységhez kötődő kommunikációs és médiaaktivitások irányítása, szervezése és lebonyolítása*, nem csupán a települési programsorozathoz kapcsolódó médiakampány lebonyolítása.

Szakértői díj: Aloldal létrehozása és működtetése (600e)

3.1.1.2. e) pontban szereplő tevékenység költsége.

Alátámasztás: csatolt árajánlat (G-Mark Consulting Kft.)

Szervezői díj: helyi klímastratégia társadalmi egyeztetésének (4 alkalom, 20 fő) és a klímaplatformnak (3 alkalom, 16 fő) a szervezése, dokumentálása és ellátás biztosítása. (740e)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Viktor Bt.)

Kiadvány készítése (1000e)

- Kiadvány kidolgozása fiataloknak (írás, tördelés, grafikai szerkesztés, nyomdai előkészítés) (500e)

Alátámasztás: csatolt árajánlatok: Viktor Bt.

- Nyomdaköltség (500e)

A5-ös, színes, 24 oldalas kiadvány (visszajelző kérdőív betétlappal) nyomdaköltsége (2500 db * 200 Ft)

Alátámasztás: csatolt árajánlatok: Hunpress Nyomda - AduPress Kft.

A kiadvány készítés összköltsége 1.000e Ft, a költségtáblában rögzített összeg a fenti 2 tételből tevődik össze.

Szervezési díj: felkészítő műhelymunka szervezése a klímatudatos iskolai projektek tanárainak, ellátással (15 főre) (150e)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Viktor Bt.)

Catering az iskolai programok projektzáró eseményén (120e)

80 fő ellátása környezettudatos cateringgel, Fair trade termékekkel

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Újszászi Györgyi egyéni vállalkozó)

Vándortanösvény felkészítő műhely szervezése, ellátással (18 résztvevő + 2 tréner) (210e)

Alátámasztás: Geometrin Kft.

Kötelezően előírt nyilvánosság biztosításának költsége (100e)

Tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos kötelező feladatok ellátása (tájékoztató tábla, fotódokumentáció, honlapon tájékoztató, Térképtér feltöltése)

Alátámasztás: csatolt árajánlat (G-Mark Consulting Kft.)

Szervezői díj: klímatudatos iskolai projektek adminisztrációja, adminisztratív kapcsolattartás, eszközbeszerzés, projektzáró rendezvény szervezése (500e)

Óradíj: 2e Ft. Becsült órák száma: 250. Tevékenység időtartama: 18 hónap

Alátámasztás: csatoltuk az előzetes személyi költség alátámasztást, mely Egyesületünk korábbi tapasztalatain és a más projektekben is alkalmazott és elfogadott díjazáson alapul. A munkaórák számát korábbi tapasztalataink alapján becsültük meg.

A tervezett költségek nem haladják meg az önkormányzat átlagos bérszintjét.

Szerkesztői díj: Ferencvárosi Klímastratégia kidolgozása és a stratégia társadalmi egyeztetése (online kérdőív) (1.320e)

Feladatok: Ferencvárosi Klímastratégia (helyzetelemzés, kapcsolódások, célrendszer, végrehajtási keretrsz.) szerkesztése, helyzetelemző kérdőívezés, klímaplatform szakmai vezetése, beérkező vélemények összegzése és beépítés a stratégiába, folyamatos kapcsolattartás az önkormányzattal

Alátámasztás (csatolva): Szakértő által becsült munkaidő igény: 220 óra. Az mmk.hu honlap díjszabása alapján becsült költséggel az óradíj: 6e Ft.

Szakértői díj: klímatudatos iskolai projekteket lebonyolító tanárok megbízási díja (1.500e)

Szakmai munka óradíja: 2500 Ft Becsült órák száma: 40 óra. Iskolák száma: 5. Iskolánként bevont személyek száma: 3.

Alátámasztás: csatoltuk az előzetes személyi költség alátámasztást, mely Egyesületünk korábbi tapasztalatain és a más projektekben is alkalmazott és elfogadott díjazáson alapul. A munkaórák számát korábbi tapasztalataink alapján becsültük meg.

Vándortanösvény iskolai bemutatásának és rendezvényeken történő bemutatásának szervezése, dokumentálása (540e)

4 rendezvény, 10 iskolai bemutatás. Becsült órák száma: 270 óra. Óradíj: 2e Ft.

Alátámasztás: csatoltuk az előzetes személyi költség alátámasztást, mely Egyesületünk korábbi tapasztalatain és a más projekteken is alkalmazott és elfogadott díjazáson alapul. A munkaórák számát korábbi tapasztalataink alapján becsültük meg.

Szakértői díj: vándortanösvény bemutatása helyi rendezvényeken (320e)

4 nap * 2 fő * 4 rendezvény. Napidíj: 40e Ft

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Dr. Vásárhelyi Tamás egyéni vállalkozó)

Ajándékok beszerzése: eszközcsomag iskoláknak a klímatudatos projektek megvalósításához és a fotópályázat nyereségei (500e)

- Az Energia Magyarország Kft-től új árajánlatot kértünk be a projekt újragondolása miatt. Az iskolák 5x40e Ft értékű, a projekt megvalósítását segítő eszközcsomagot kapnak, majd a díjátadón további 200e Ft értékű ajándékot osztunk ki az intézmények között, az elért eredményeknek megfelelően differenciált értékben. (pl., mikroszkóp, szakkönyvek, kiadványok, természettudományos mérésekhez szükséges eszközök)
- A fotópályázat nyereségei (3 díj, összesen 100e Ft: 1. díj egy **tablet**, 2-3. díj összesen 50e Ft értékű ajándékcsomag). Internetes árat csatolunk költség alátámasztásul.

Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása (370e)

- Önkormányzat: projektvezető, projektasszisztens és pénzügyi vezető: 250e
Becsült órák száma: 3*40 óra. Óradíj: 2e Ft (kerekítve)
A tervezett költségek nem haladják meg az önkormányzat átlagos bérszintjét.
- MKNE projektvezető és szakmai vezető: 120e
Becsült órák száma: 60 óra. Óradíj: 2e Ft
Alátámasztás: csatoltuk az előzetes személyi költség alátámasztást, mely Egyesületünk korábbi projekteken is alkalmazott és elfogadott díjazásán, a konzorciumi partner projektvezetői díján, valamint a pályázat adta kereteken alapul.

Projektmenedzsmenthez igénybevett szakértői szolgáltatás díja

Pénzügyi vezető díja: 130e Ft.

Alátámasztás: csatolt árajánlat (Prophercy Mo. Kft.)

Tisztázó kérdésekre adott további válaszok

ÁFA levonási joggal kapcsolatos kérdés

Azon költségek esetén, ahol csak a nettó összeg került rögzítésre, az árajánlatot kiállító vállalkozás sem alanya az ÁFÁ-nak, vagyis az ÁFA összege 0 Ft, ezért ezt így is tüntetjük fel a táblázatban.

Kiegészítés: a személyi jellegű költségeknél az össz ráfordítást tüntettük fel a nettó és a bruttó oszlopban is.

Saját teljesítés alá tartozó költségek:

1) PM költségek

- Projektmenedzsment személyi jellegű ráfordítása: 370e Ft (Önkormányzat projektvezető, projektasszisztens és pénzügyi vezető: 250e Ft, MKNE

- projektvezető és szakmai vezető: 120e)
- 2) Szakmai megvalósítás
- Szervezői díj: klímatudatos iskolai projektek adminisztrációja, adminisztratív kapcsolattartás, eszközbeszerzés, projektzáró rendezvény szervezése: 500e Ft

Médiás árajánlat (3.100e Ft)

A pályázathoz kötődő kommunikációs és médiaaktivitások megszervezésére és lebonyolítására egy cégtől kértünk árajánlatot, mely az alábbiakat tartalmazza:

- a települési programsorozathoz és figyelemfelkeltő akcióhoz kapcsolódó médiakampányok megszervezése és lebonyolítása (2.400e Ft),
- microsite (aloldal) létrehozása és működtetése (600e Ft),
- tájékoztatással és nyilvánossággal kapcsolatos kötelező feladatok ellátása (100e Ft)

Összesen bruttó 3.100e Ft.

PMT_koltsegtabl.xls

x

A táblázatot csatoltuk.

V. Összefoglaló:

Projekt összköltsége		20 000 000 Ft
	Elszámolható költség	20 000 000 Ft
	Önerő	0 Ft
Passzív elérés		
	Az önállóan támogatható és az önállóan nem támogatható tevékenységek által megvalósuló passzív eléréssel érintettek száma és az érintett települések lakosságához viszonyított aránya	104 500 fő 177 %
	Passzív tevékenységek összköltsége	4.000.000 Ft
	Passzív tevékenységek fajlagos költsége	38 Ft / fő
Aktív elérés		
	Az önállóan támogatható és az önállóan nem támogatható tevékenységek által megvalósuló aktív eléréssel érintettek száma és az érintett települések lakosságához viszonyított aránya	3.310 fő 5,6 %
	Aktív tevékenységek összköltsége	11.700.000 Ft
	Aktív tevékenységek fajlagos költsége	3535 Ft / fő
Projekt megvalósítása		
	Projekt kezdete	2018.09.01.
	Projekt fizikai befejezése	2020.08.31.

6. Monitoring mutatók (eredmény és output indikátorok)

Mutató megnevezése	Mértékegység	Érték	Teljesülés dátuma
Kötelező OP-indikátorok:			
Klímaalkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma	fő	3.360	2020.08.31.

Klímastratégiával rendelkező települések összesített lakosság száma	fő	59.056	2020.08.31.
További vállalható indikátorok:			
A szemléletformálási kampány által elért lakosság száma (passzív elérés)	fő	99.500	2020.08.31.
Kiadványok száma	db	2.500	2020.08.31.
Előadások helyi szereplőknek	alkalom	4	2020.08.31
Lakossági előadások	alkalom	5	
Elkészült játékok száma (Vándortanösvény)	db	24	2020.08.31
Megjelenés helyi rendezvényeken	alkalom	4	2020.08.31
Vándortanösvény iskolai bemutatása	alkalom	10	2020.05.30.
Klímatudatos iskolai projektek - tantárgyközi tanulmányi versenyek megvalósítása	intézmény	5	2020.03.31.
Fotópályázatra érkezett nevezések száma	db	100	2019.06.30.

7. Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülése a projektgazda szervezetére és a projektekre

Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) vállalás:	
Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) vállalás	A vállalás teljesítésének rövid bemutatása
Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektekre vonatkozó környezetvédelmi és esélyegyenlőségi jogszabályokat betartani, a projekt által érintett területen a védett természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző nem-	A közreműködő szakértők és munkatársak szerződéses feltételei között szerepel, hogy be kell tartaniuk a vonatkozó jogszabályokat és a megvalósítás során megőrzik a védett természeti és kulturális értékeket. A projektben nincsen beruházás, ami veszélyeztetné a természeti és kulturális értékeket. A végrehajtás során

<p>megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.</p>	<p>folyamatosan ellenőrzésre kerül a jogszabályok betartása. Jogszabály be nem tartása esetén a projektvezető azonnal beavatkozik annak érdekében, hogy a jogsértés megszűnjön, a fokozatosság elve szerint.</p>
<p>A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudoatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.</p>	<p>A közreműködő szakértők és munkatársak szerződéses feltételei között szerepel. A projektvezető a végrehajtás során mind a szóbeli, mind a nyomtatott, és vizuális projektelemekben, mind a szemléltető eszközökben fokozottan ellenőrzi az esélytudoatossággal ellentétes tartalmak megjelenését. Előfordulás esetén azonnal intézkedik az ilyen elemek törléséről.</p> <p>A konzorciumi partnerek a projekt megvalósításában résztvevő partnerekkel történő szerződéskötéskor felhívják a figyelmet az esélytudoatosság fontosságára a projekt megvalósítása során. Az ajánlati felhívásban az esélytudoatosság szempontként szerepel, az ajánlattevőnek vállalnia kell a biztosítását. A szakmai vezető a projekt kezdetekor a témában egyeztet az Önkormányzat esélyegyenlőségi referensével, majd a szem előtt tartandó szempontokat eljuttatja a projektben résztvevő, a témában érintett partnereknek, vállalkozóknak is.</p>
<p>Az infokommunikációs fejlesztések esetén kötelező az infokommunikációs akadálymentesítés.</p>	<p>A közreműködő szakértők és munkatársak szerződéses feltételei között szerepel a jogszabály szerinti akadálymentesítés kötelezettsége. A végrehajtás során a projektvezető folyamatosan ellenőrzi az infokommunikációs akadálymentesítés meglétét. Ennek hiányában azonnal gondoskodik a hiánypótlásról, és</p>

	<p>biztosítja az akadálymentesség megvalósulását. A folyamat során érintett személlyel (vak) konzultálva ellenőrzi, hogy az aloldal kialakítása megfelelő-e.</p>
<p>Ha a támogatást igénylő helyi önkormányzat, az igénylőnek igazolnia kell a helyi esélyegyenlőségi program meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (6) bekezdésének megfelelően.</p>	<p>Mellékletként csatoljuk.</p>
<p>Az esélyegyenlőségi célcsoportot vagy annak képviselőit a támogatást igénylő bevonja a projekt tervezésébe, végrehajtásába.</p>	<p>A projekt tervezési szakaszában az Önkormányzat esélyegyenlőségi referensével többszöri egyeztetésre került sor. Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozása, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi, oktatási-képzési, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális-életminőségi pozíciójának javulását, a leszakadás megelőzését, a felzárkóztatás előmozdítását.</p> <p>A projekt megvalósítása során folyamatos konzultáció szervezése az Önkormányzat esélyegyenlőségi referensével. A tervezés során kidolgozott intézkedések maradéktalan megvalósítása. A megvalósítás során folyamatos megfelelési ellenőrzés, szükség esetén referenssel történt egyeztetés után módosítás.</p> <p>Az iskolákat érintő tevékenységekbe való bekapcsolódás lehetőségéről a speciális iskolákat is értesítjük, az egyes projektelemezeket az igényeikhez igazítjuk.</p>
<p>A projekt keretében kizárólag jogtiszt kommunikációs anyagok kerülhetnek felhasználásra.</p>	<p>Szerződéses feltételként, nyilatkozatban vállaljuk.</p> <p>A közreműködő szakértők és munkatársak szerződéses feltételei között szerepel. A projekt megvalósítása során a</p>

	<p>projektvezető ellenőrzi a kommunikációs anyagok jogtisztaságát. Nem jogtisztá anyagok felhasználása esetén azonnal intézkedik a jogtisztaság biztosításáról vagy az érintett anyag eltávolításával, vagy a szükséges lépések megtételéről, amelyek a jogtisztaságot biztosítják (forrás feltüntetés, felhasználási jog engedélyezésének beszerzése). A jogtisztaság fennállásának hiányában az anyag használatát felfüggeszti.</p>
--	---

Esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés érvényesítése a támogatást igénylő szervezetre vonatkozóan (beleértve a konzorciumi és együttműködő partnereket is):

„Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték!”

Alapvető cél, hogy Ferencváros olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden ember egyenlő. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció, hátrányos megkülönböztetés senkit se érjen, faji, etnikai, nemzetiségi, vallási hovatartozása, neme, életkora, családi állapota, fogyatékosága miatt és a felismert hátrányok kezelésével elősegíthető legyen a felzárkózás az egyenlőtlenségek tekintetében.

A ferencvárosi lakosok közösségének és minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése, amely nagyban elősegítheti a hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékosággal élők társadalmi integrációját, felzárkóztatását, foglalkoztatási és érvényesülési lehetőségeit, ezáltal jobb életminőségét.

Olyan pozitív, méltányos és rugalmas felzárkóztatást elősegítő intézkedések kidolgozása a cél, amelyek elősegítik az érintettek társadalmi, oktatási-képzési, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális-életminőségi pozíciójának javulását, a leszakadás megelőzését, a felzárkóztatás előmozdítását.

Budapest Főváros IX. Kerület Ferencváros Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.,
- a köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az akadálymentesítés Magyarországon a fogyatékosügyi törvénykezés egyik célterületeként jelent meg, fő kedvezményezett csoportját a fogyatékos személyek alkotják. Akadálymentesítés révén lehetővé válik a közszolgáltatások, tágabban az épített környezet mindenki számára kényelmes és biztonságos elérése, használata, és érdemben is segítséget jelent a fogyatékos emberek önálló tájékozódásában, ügyintézésében. Az Európai Unió és Magyarország támogatásával megvalósult különféle fejlesztések során közszolgáltatásaink és a közszolgáltatást nem nyújtó, ám közösségi célú létesítmények használata a fogyatékos személyek és minden érintett polgár számára könnyebben használhatóvá, elérhetőbbé vált.

Ferencváros Önkormányzata mindig nagy figyelmet fordított arra, hogy az Európai Unió pályázati lehetőségeket kihasználva olyan többletforrásokhoz jusson, mely segíti azon törekvéseit, hogy a közfeladatokat ellátó intézmények akadálymentesek, az esélyegyenlőségi célcsoportok számára elérhetőek legyenek.

Az önkormányzat folyamatosan, tervezetten újítja fel épületeit, mely alkalmakkor figyelembe veszik az akadálymentesítés szempontjait.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt feladat az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság lett kijelölve. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

FESZGYI 2015. július 30. állapotot tükrözi

telephely megnevezése	akadálymentesítés típusa
Gazdasági csoport/Mester u.19.	nincs akadálymentesítve
I.sz. Családsegítő Csoport/Pöttyös u. 11.	részben akadálymentesítve
II.sz. Családsegítő csoport/Balázs Béla u.22/b.	akadálymentesített
Gyermekjóléti Központ/Üllői út. 69.	akadálymentesített
H52 (Aluljáró) /Haller u.52.	akadálymentesített
Gyermekek Átmeneti Otthona//Fehér Holló u. 2-4.	nincs akadálymentesítve
Írisz Klub/Berzenczey u. 26.	nincs akadálymentesítve
Árvácska Idősek Klubja/Ecseri út 19.részben	akadálymentesített
Borostyán Idősek Klubja	
Nefelejcs Gondozási Központ /Kéncsich u. 17.	akadálymentesítettek
Szivárvány Gondozási Központ	
Platán Idősek Klubja / Toronyház u. 11.	akadálymentesítettek
Szerető Kezek Idősek Klubja	
Szerető Kezek Időskorúak Gondozóháza/Friss u.5.	részben akadálymentesített
Napsugár idősek Klubja	
Tavirózsa Gondozási Központ/Mester u. 33-35.	akadálymentesítettek
LÉLEK-Program Iroda/Tűzoltó u. 23.	nincs akadálymentesítve
JAT-Program/Lenhossék u.24-28.	nincs akadálymentesítve

Infókommunikációs szempontból csak a Toronyház u.11.sz. alatt lévő telephely tekinthető akadálymentesítettnek.

FEBI adatszolgáltatása:

Manó lak bölcsőde/Dési Huber u.9. akadálymentesített

Varázskert bölcsőde/Thaly Kálmán u.17. akadálymentesített

Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzata **Helyi esélyegyenlőségi programmal** rendelkezik. Csatoltuk.

Fenntartható fejlődés

Önkormányzatunk használ újrahasznosított papírt, valamint kiemelten figyel az intézmények energiatakarékosságára, ez ügyben számos beruházást hajtott végre és hajt végre jelenleg is. Számos olyan program is megtartásra került minden évben, mely a környezettudatos magatartásra ösztönöz, mint pl. autómentes nap, veszélyes hulladék gyűjtés. Pályázati felhívás formájában támogatja a kerületi intézmények fenntarthatósági programjait (Intézményi

zöldprogram és környezettudatos nevelés Ferencváros köznevelési intézményeiben).

Magyar Környezeti Nevelési Egyesület

Egyesületünknek 1 fő állandó alkalmazottja van. Projektjeinket tagjaink bonyolítják le megbízással, önkéntes munkában, vagy vállalkozó szerződéssel. Ennek megfelelően az esélyegyenlőség és fenntarthatóság érvényesülését a vezetőségünk, az aktív tagjaink, az alkalmazottunk és az irodánk vonatkozásában mutatjuk be.

Esélyegyenlőség

- Egyesületünk rendszeresen dolgozik együtt nyugdíjasokkal, elősegítve az aktív nyugdíjas éveik megélését és erősítve bennük a tudatot, hogy ők is hasznos tagjai a társadalomnak, valamint ezzel hozzájárulva a könnyebb megélhetésükhöz. Nagy tapasztalattal bíró, fontos tagjai közösségünknek, akiktől rengeteget tanulunk.
- Az Egyesület vezetőségében női többség van (4/1 arányban).
- Munkatársaink, partnereink javadalmazása azonos munka esetén egyenlő a nemek vonatkozásában is.

Fenntartható fejlődés

Egyesületünk fenntarthatóságra való neveléssel foglalkozik, tagjai környezeti nevelők, akik mindennapjaik során is fenntartható életmódra törekszenek. Ennek megfelelően ebben a szellemben szervezzük rendezvényeinket, képzéseinket, projektjeinket is.

Megvalósulás: lehetőség szerint természetes alapanyagú, vegyszermentes, újrahasznosított vagy újrahasznosítható anyagok használata; helyi, Fair trade és idénytermékek felszolgálása, újrapapír és használt papír felhasználása, személygépkocsival is szállítható vándorkiállítás készítése, közösségi közlekedés előnyben részesítése, stb..

Esélyegyenlőség és a fenntartható fejlődés érvényesítése a projektekre vonatkozóan:

Esélyegyenlőség

A tevékenységeink megvalósítása során kerülünk bármiféle diszkriminációt. Programjaink származástól és nemtől függetlenül elérhetőek az adott célcsoport számára.

A projektbe bevont nők és férfiak azonos munkáért, azonos bért kapnak. A bevont szakemberek között nem teszünk különbséget nemi alapon.

Honlap oldalunkat akadálymentesen készítjük el.

Fenntartható fejlődés

A beszerzések során nagy hangsúlyt fektetünk a fenntarthatósági szempontok figyelembevételére. A vándortanösvényünk szemléltető eszközeinek/játékainak elkészítésénél is törekszünk a természetes, oldószermentes, újrahasználatos, újrahasznosítható, vagy újrahasznosított alapanyagok használatára, a tartós játékok fejlesztésére és a hazai gyártó megtalálására.

Rendezvényeinken az ellátás biztosításánál kiemelt hangsúlyt fektetünk a fenntarthatósági szempontok érvényesülésére. Partnereinktől és munkatársainktól elvárjuk, hogy a lehetőségekhez képest érvényesítsék az alábbi szempontokat a rendezvényszervezés és a catering biztosítása során: idény élelmiszerek és helyi termékek felszolgálása, Fair trade kávé és tea biztosítása, hulladékszegény programszervezés, szelektív hulladékgyűjtés, újrapapír

használata, papírhasználat kiváltása online kommunikációval, amikor ez lehetséges.
Rendezvényeinket tömegközlekedéssel is könnyen elérhető helyszíneken szervezzük meg.

8. Kockázatkezelés

Kockázat típusa	Kockázat	Kockázat tervezett megelőzése / kezelés
Műszaki		
Pénzügyi	Likviditási problémák	A projekt során több kifizetési kérelem benyújtását tervezzük az előleg lehívása mellett. A projektet megelőzően feltérképezzük, hogy Egyesületünk milyen pénzügyi forrásokat tud milyen feltételek mellett igénybe venni, hogy a projekt megvalósításának folyamatossága biztosított legyen (tagi kölcsön, banki kölcsön, stb.) Folyamatosan figyelemmel kísérjük az elszámolások elfogadását, kifizetését, összevetve a szervezet rendelkezésére álló erőforrással annak érdekében, hogy időben elindítható legyen egy kölcsön folyósítása a Magnet Közösségi banknál, mely rendkívül kedvező feltételekkel segíti a civil szervezeteket hasonló esetekben.
Jogi	Jogszabályi változások	A projektet érintő jogszabályi környezet változásának folyamatosan nyomon követése. Az Önkormányzat jogászai segítik a PM szervezetet a felmerülő jogi problémák értelmezésében és kezelésében. Szükség esetén szerződésmódosítást kezdeményezünk a Támogatónál (pl. ha egy tevékenység jogszabályi változás miatt nem valósítható meg).
Társadalmi	A helyi lakosság közömbös a klímaváltozás témaköre iránt, nem, vagy csak kis létszámban vesz részt a	Sokféle tevékenységet tervezünk megvalósítani, hogy kellően nagy számban tudjuk bevonni a helyieket. A projekteket többnyire működő közösségekre,

	projekt rendezvényein.	<p>programokra építjük, ezzel is biztosítva a kellő létszámot. Érdektelenség esetén építünk a személyes kapcsolatokra, továbbá a kommunikációs kampánnyal ösztönözzük az embereket a részvételre. Projektünket bemutatjuk a Budapesten működő civil szervezeteknek, együttműködésre kérve őket. Mind a közösségi médiában, mind honlapjukon megosztják a projekttel kapcsolatos információkat, meghívókat ezzel biztosítva, hogy szélesebb körben ismert legyen a meghirdetett program/esemény.</p> <p>Amennyiben láthatóvá válik, hogy a tervezett rendezvényekkel nem tudjuk biztosítani a kellő elérésszámot, plusz alkalmat szervezünk (pl. még egy előadást).</p>
Intézményi	<p>Nem valósítja meg az iskola a vállalt projektet.</p> <p>Nem lesz elég jelentkező az iskolai projektekre.</p>	<p>Előre tisztázzuk az elvárásokat, hogy csak az jelentkezzen, aki komolyan gondolja. Szerződést kötünk a szervezőkkel, mely tartalmazza a teljesítendő feladatokat. Figyelemmel kísérjük a teljes folyamatot, így időben értesülünk az elmaradásokról és közbe tudunk avatkozni. Lényegi nem teljesítés esetén új iskolát vonunk be a nem teljesítő intézmény helyére, szükség esetén akár egy szomszédos kerületből.</p> <p>Előzetesen felvettük a kapcsolatot néhány intézménnyel és a Dél-Pesti Tankerületi Központtal.</p> <p>Ha mégsem lesz elég jelentkező, meghosszabbítjuk a jelentkezés határidejét és kiterjedt kapcsolati hálónkat kihasználva, személyesen keresünk meg iskolákat, hogy csatlakozzanak programjainkhoz.</p> <p>Amennyiben a kerületben nincs elég jelentkező intézmény, úgy a szomszédos</p>

	<p>Nem lesz elég csatlakozó intézmény a klímaplatformnál.</p> <p>Az önkormányzati szereplőket nem érdekli a klímastratégia</p>	<p>kerületekben is meghirdejük a programokat.</p> <p>Eleve széles kört hívunk meg a csatlakozásra és a személyes kapcsolatok mentén is tájékoztatjuk az érintetteket.</p> <p>Újabb megkereséssel élünk a potenciális intézmények irányába. Személyes kapcsolatokat keresünk.</p> <p>Már a projekt elején az önkormányzati vezetők segítségét kérjük az ügy megtámogatásához dolgozói szinten. Előtte természetesen a vezetőket is tájékoztatjuk a startégia fontosságának okairól.</p> <p>Érzékenyítő műhelymunkát szervezünk a dolgozóknak. Érzékenyítő információs táblákat készítünk, melyeket az önkormányzat folyosóin, közösségi helyein kifüggesztünk. Havi rendszerességgel elektronikus hírlevélben juttatjuk el az érintettekhez azokat a rövid információkat, melyek felkeltik figyelmüket, és cselekvésre, részvételre ösztönzik őket.</p>
<p>Egyéb</p>	<p>Egy hirtelen jött vihar elmossa a szabadtéri rendezvényt.</p>	<p>A rendezvény előtt figyeljük az időjárás jelentéseket. Ha nem sikerül elkerülni, akkor egy későbbi időpontban, másik helyi rendezvényen valósítjuk meg a szemléletformáló programot. Ezzel biztosítjuk a tervezett elérést.</p>

9. Fenntartás

Kötelezően fenntartandó projektelemek

- Internetes aloldal: az aloldal működését az Önkormányzat biztosítja a fenntartási időben.
- Vándortanösvény (használati útmutatóval és módszertani ötlettárral): a vándortanösvényt az Önkormányzat tovább használja az erdei iskolájában, a nyári táborhelyén és kampányszerűen az iskolák rendelkezésére bocsátja.

A projekt során elkészült egyéb anyagok

- Ferencvárosi Klímastratégia
- Elfogadása után stratégiai dokumentumként a szokásos módon részévé válik az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal munkájának, éves tervezésének.
- A projekt során, az iskolák számára készülő háttéranyagok és jó gyakorlatok a fenntartási időben is elérhetőek lesznek az aloldalon. A témához kötődő kampányok során emlékeztetőt küldünk erről az oktatási intézményeknek.
- A projekt keretében készülő kiadvány a fenntartási időben is elérhető lesz az aloldalon.
- A fotópályázathoz készült klímaváltozással kapcsolatos háttéranyagok a fenntartási időben is elérhetőek lesznek az aloldalon.

Budapest, 2018. augusztus 03.

dr. Bácskai János

dr. Bácskai János

Polgármester

Budapest Főváros IX. kerület Ferencváros Önkormányzata

10. Kötelezően csatolandó mellékletek

Szakmai önéletrajzok (a projektmenedzsment szervezetben közreműködők, valamint a környezet- / klímatudatossági területen igazolható szakmai tapasztalattal rendelkező szakemberek):

Az eredetileg beadottal megegyezik, ezért nem csatoljuk újra.

Az Európai Unió által támogatott környezeti szemléletformálási témájú projekt(ek) bemutatása, melyek megvalósításában szakmai megvalósítóként részt vett a támogatást igénylő vagy partnerei:

Projekt azonosító száma	Projekt címe	Kedvezményezett megnevezése	Projekt rövid tartalma, eredményei
(L00142) 518596-LLP-1-211-UK-COMENIUS-CNWS	Real World Learning Network (Valós Környezeti Tanulás Hálózat)	Field Studies Council, UK (Partner szervezet: Magyar Környezeti Nevelési Egyesület)	<p>Real World Learning Network projektben 6 európai ország 1-1 környezeti nevelési szervezete mellett az MKNE is részt vett. A project célja volt :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jó terepprogramok keresése Európa-szerte, és bemutatása a projekt időszaka alatt megvalósítandó találkozókön (10 szakértői találkozó) - A sikeres iskolán kívüli tanulás kritériumrendszerek megismerése (német és angol példa) majd saját rendszer kidolgozása - Modell órák és esettanulmányok készítése, melyek népszerűsítik a természetről való tapasztalati tanulást - Hálózatépítés jó gyakorlatokkal rendelkező központok, oktatók részére - 3, bárki számára nyitott európai szintű szeminárium megrendezése a témában - online és nyomtatott publikációk megjelentetése. <p>Megvalósult eredmények: felmértük az osztálytermen kívüli oktatás partnerországokbéli helyzetét (Alap kutatás), majd a szakértőkkel munkacsoportokban dolgoztunk és gyakorlati módszereket, útmutatókat készítettünk (ún. Kézmódel), esettanulmányokat és zöld karriereket mutattunk be. Minden publikáció megtalálható magyarul is a projekt honlapján: www.rwlnetwork.org. Részt vettünk 3, bárki számára nyitott európai szeminárium megrendezésében, és szerveztünk Kézmódel módszertani műhelyt itthon is.</p>
142340-LLP-1-2008-1-HU-COMENIUS-CMP	Biodiversity education and awareness to grow a living environment – Beagle	Field Studies council (Partner szervezet: Magyar Környezeti Nevelési Egyesület)	<p>A Beagle projektben 48 iskola mintegy 500 diákja és 50 tanára vett részt legalább egy éven keresztül. A program alapvető célja volt a tantermen kívüli (terepi) oktatás színvonalának emelése, valamint a célcsoport – a 8–15 éves diákok – környezetbarát szemléletmódjának megalapozása, ezzel is előmozdítva a fenntartható életvitel kialakítását.</p> <p>Az iskolák a saját udvaruk, kertjük vagy egyéb, közvetlen környezetük kínálta lehetőségeket felhasználva önálló megfigyelési eredményekhez és tapasztalatokhoz jutottak. A program honlapja 5 évig volt elérhető és biztosította a nyomkövetés, összehasonlítás lehetőségét, melyet minden iskola ki is használt, és további, már nem</p>

			regisztrált iskolák is csatlakoztak.
--	--	--	--------------------------------------

de Zsuzsanna

dr. Bánszki János
polgármester

2018. 02. 05.

2018. 02. 05.

Károly

KECSÜES FERENC
ELNÖK

[Handwritten mark]